Delavska enotnost

Glasilo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 3. aprila 1997 ☆ številka 12 ☆ letnik 56

BODO DELAVCI PLAČALI DOLG STEKLARNE?

Steklarna v Rogaški Slatini je med tistimi podjetji, ki so si nakopala težave zaradi previsokih dolgov. Njen upnik, Sklad Republike Slovenije za razvoj, je pripravljen pomagati, če bodo sodelovali tudi zaposleni. Ti naj bi se odrekli svojim zahtevkom do podjetja zaradi neizplačanih delov plač in drugih prejemkov v zadnjih petih letih, ki skupaj znašajo dobrih 800 milijonov tolarjev. Sindikat KNG nasprotuje takšnemu načinu reševanja starih dolgov Steklarne Rogaška Slatina.

stran 9

TOVILOVI DELAVCI PROTESTIRAJO

Zaradi sklepa upravnega odbora Slovenskih železarn o zaprtju tovarne Tovil v Ljubljani in premestitvi proizvodnje in delavcev v Kropo je Skei tega podjetja za četrtek, 3. aprila, napovedal stavko in protestno zborovanje pred poslopjem slovenske vlade. Delavci so ogorčeni tudi zaradi prodaje njihove tovarne in ker bo kupnina uporabljena za plačilo bančnih obresti.

TUDI GIGANTI SO LAHKO USPEŠNI

Talum iz Kidričevega se je uspešno prilagodil novim časom

stran 12

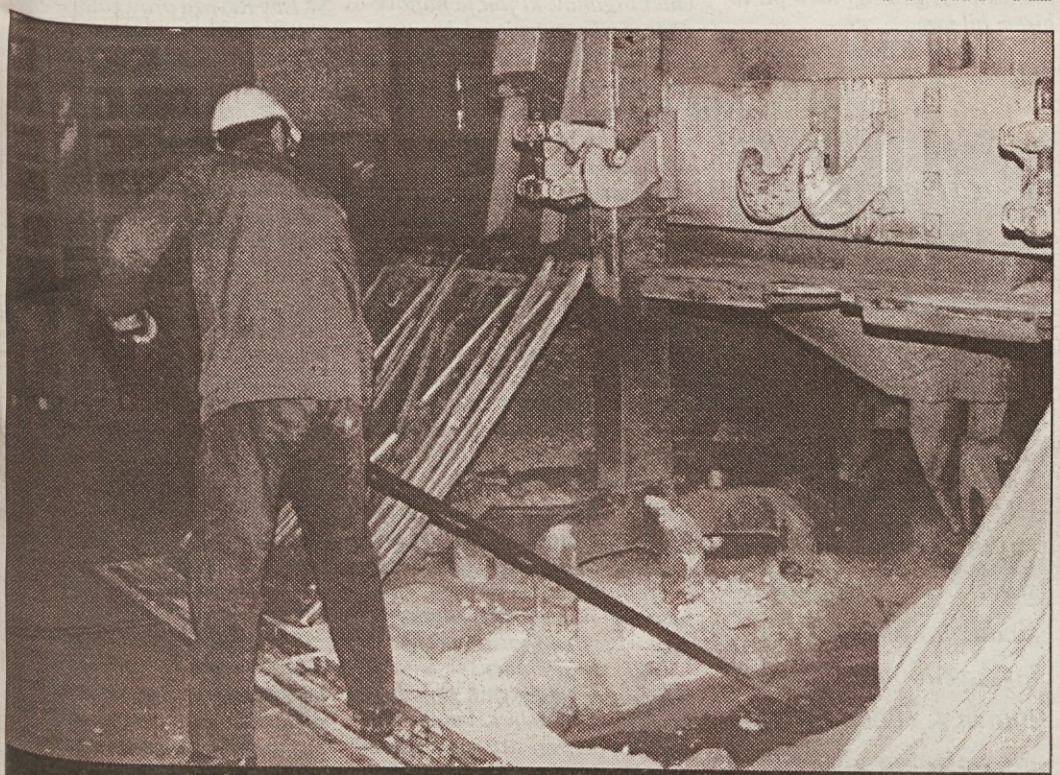

Delo v Talumu ni slabo plačano, je pa izredno težko

Kdo je nasprotnik?

Sreda, 14⁰⁰

Za prihodnji torek je sklicana seja sveta ZSSS, na kateri bodo ocenili dosežke skoraj trimesečnih pogajanj o prenovljeni splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Že bežen pogled na redigirano besedilo pogodbe zadošča za ugotovitev, da je večina rešitev, o katerih so se pogajali, še odprta.

Svet ZSSS bo moral dosežke dosedanjih pogajanj oceniti zlasti glede na usmeritev, da v obnovljeni pogodbi prav nobena pravica ne sme biti manjša od sedanje. Oceniti bo moral tudi nevarnost, da bo vztrajanje pri tem onemogočilo podpis obnovljene pogodbe.

Gregor Miklič meni, da bi ZSSS lahko pristala naprimer na opustitev dodatka za skupno delovno dobo, saj je ta relikt bivšega minulega dela. Tudi regres za letni dopust bo treba določiti na novo.

Uporaba močnejših metod sindikalnega boja je tvegana, če prej ne bomo uporabili svoje pameti, meni Miklič. Prav stroko pa smo v ZSSS vseskozi zelo poudarjali. Besedovanje o veliki stavki, ki bi pometla z nenaklonjenimi delodajalci, bo težko uresničiti.

Če pogajanja ne bodo dala sadov, bo najlažje okriviti pogajalce. To radi počnejo tisti, ki jim je nastopaštvo važnejše od argumentov v prid delavcem. Miklič meni, da so nekateri kot noji z glavo v pesku, in zato realnosti ne vidijo ali nočejo videti.

Mogoče je takšno obnašanje posameznih funkcionarjev posledica »prepričanja«, da je Zveza leglo vsega zla. Podobne kritike in nerazumevanja se namreč kažejo tudi pri odločanju o dodatnem zdravstvenem zavarovanju, članarini in še čem. Miklič meni, da posamezniki ribarijo v kalnem, v upanju, da bodo več ujeli. Morali pa bi pomisliti tudi na možnost, da bodo sami postali plen.

Med pogajalci velja pravilo, da med pogajanji ne smejo razširjati neverificiranih rešitev, saj se le-te pogosto spreminjajo vse do zaključka pogajanj. Miklič in tudi drugi člani pogajalske ekipe so o poteku vseskozi poročali vodstvom sindikatov dejavnosti in tudi širše. Nenazadnje je o dosežkih redno poročala tudi Delavska enotnost.

Kritike na račun pogajalcev izvirajo verjetno tudi iz nezaupanja vanje. Posamezni funkcionarji sindikatov dejavnosti očitno mislijo, da bi lahko sami iztržili več. Ob tem »prekljanju« znotraj ZSSS, pa se nasprotna stran počuti prav udobno. Vodja njihove pogajalske skupine celo izjavlja, da bi do konca maja obnovljeno pogodbo lahko »spravili pod streho«.

Zdi se, da sindikate v Zvezi družijo tudi nasprotja, ki Zvezo tudi ohranjajo. Če je tako, se za rezultat torkove seje sveta ZSSS ni treba bati. Prav pa bi bilo, da se člani sveta ZSSS sporazumejo vsaj glede tega, kdo je njihov nasprotnik. Če to ni mogoče, ostane sindikatom dejavnosti le še možnost, da vsak zase izsilijo svojo kolektivno pogodbo. V tem primeru bo splošna pogodba res odveč, Zveza pa bo za sindikate iz njene sestave res manj sporna.

F. K.

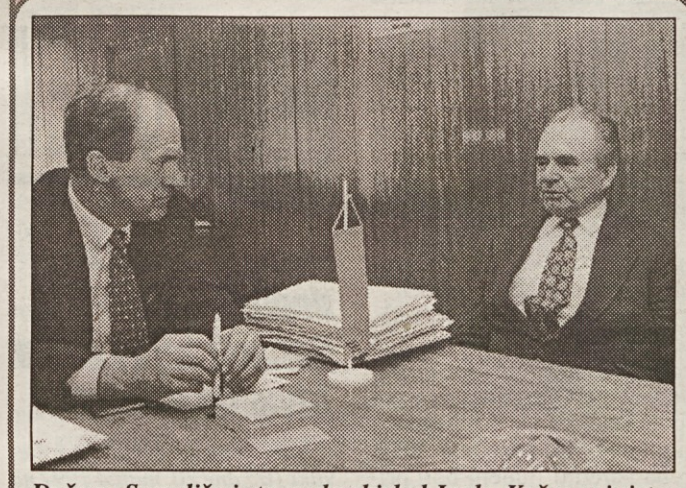

Dušana Semoliča je to sredo obiskal Janko Kušar, minister brez listnice, ki v vladi odgovarja za koordinacijo delovnih teles za socialno varstvo. Ker so ta vprašanja zelo občutljiva, želi minister spoznati tudi mnenja nevladnih organizacij, zato je prišel tudi k Semoliču.
Pogovarjala sta se tudi o pokojninski reformi in zdravstvenem zavarovanju. Strinjala sta se, da zahteva reforma veliko strpnih razprav in da zavarovanj ni mogoče spremeniti preko noči. S Svobodnimi sindikati želi minister redno sodelovati.

NOV DOGOVOR O DODATKIH

Pogajalski skupini delodajalcev in delojemalcev bosta ta četrtek obravnavali predlog aneksa splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, s katerim bi na novo določili višino regresa za prehrano med delom, odpravnine, jubilejne nagrade in solidarnostne pomoči. Sindikati bodo predlagali, naj bi se sedanja višina vseh teh pravic valorizirala skladno z rastjo povprečnih plač v Republiki Sloveniji. Če bodo delodajalci to sprejeli, ti zneski letos ne bodo zamrznjeni.

Kmetijski minister na seji republiškega odbora Sindikata kmetijstva in živilske industrije

DRŽAVA MORA KMETIJSTVO BOLJ PODPIRATI

Na seji republiškega odbora sindikata kmetijstva in živilske industrije prejšnji petek je sodeloval tudi novi resorni minister Ciril Smrkolj. Predsednik sindikata Srečko Čater ga je predstavil kot predsednika sindikata slovenske kmečke zveze pri SLS. Povedal je tudi, da je z njim dozdaj dobro sodeloval in zaželel, da bi tako ostalo. Minister je predstavil obrise nove kmetijske politike, načrte za novo organizacijo dela na ministrstvu in odgovoril na veliko vprašanj sindikalistov. Čeprav bo letošnje financiranje verjetno potekalo po dvanajstinah, minister računa na več denarja za nekatere namene. Zlasti za tiste, ki so povezani z našim vstopanjem v Evropsko unijo.

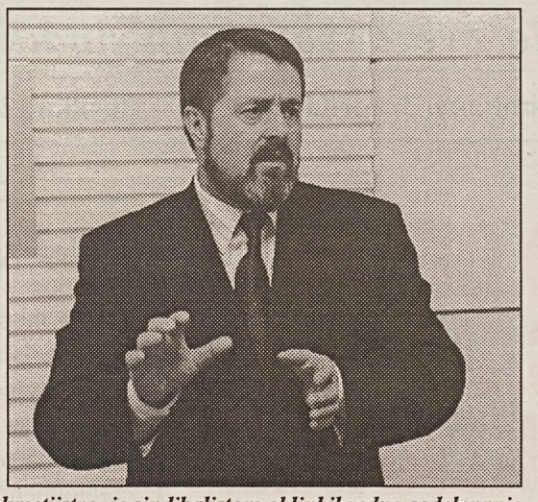

Ciril Smrkolj, novi minister za kmetijstvo, je sindikalistom obljubil redno sodelovanje

Ciril Smrkolj je najprej povedal, da je ministrstvo prevzel o obdobju, ko se vključujemo v Evropsko unijo. Kmetijstvo in gozdarstvo, ki spata v njegov resor, sta v hudi krizi, ki se kaže zlasti v zmanjševanju staleža goveje živine in opuščanju kmetijskih površin, ki jih prerašča grmovje. Omenil je še čedalje manjše zanimanje mladih za kmetovanje. Velik problem je tudi naša zastarela zakonodaja in na njej temelječi izvedbeni predpisi. Po ministrovem mnenju v preteklem obdobju država kmetom ni dovolj pomagala.

Glede Evrope pa nimamo več izbire in se moramo za vstop čimprej pripraviti. Na žalost smo pri pripravah izgubili že preveč časa. Pri uskaljevanju veterinarske zakonodaje z evropskim standardi so pred nami celo Romuni, Bolgari in Čehi. Romunija se te dni odloča o vstopu v Cefto. Na Slovenijo pritiskajo, da bi v to organizacijo čvrsteje vstopila. Slovenci ne znamo izkoristiti možnosti mednarodnih projektov, kot je Phare.

Naša država potrebuje sistem garantiranih cen kmetijskih proizvodov. Pridelovalce bo država morala subvencionirati, ker so cene mesa in žit v Evropi nižje od naših.

Glede prilagajanja evropskim standardom prevladujeta dve skrajnosti, »hiteti počasi« ali vstopiti naenkrat. Smrkolj meni, da je za nas boljše, da v Evropsko unijo vstopimo čimprej, saj bodo pogoje za vstop verjetno kmalu zaostrili.

SLS je vstopila v vladno koalicijo zaradi odgovornosti do svojih volilcev. Brez državne podpore bo Slovenija po vstopu v Evropsko unijo v njej ostala brez svoje hrane. Smrkolj meni, da moramo uveljaviti kakovost svoje prehrane. Ta je posebnost, ker kmetujemo v alpskem in kraškem prostoru. Naša možnost je tudi bioprehrana.

Kmetijci bodo skrbeli tudi za prehrambeno industrijo, saj brez nje ne morejo v Evropo. Minister bo pristaš politike, po kateri bo naša država na zahtevni evropski trg izvažala najboljšo hrano, saj jo je tam tudi mogoče prodati.

Na vprašanje o vračanju gozdov je minister povedal, da sta stranki vladajoče koalicije mnenja skoraj v celoti uskladili in da

Foto: S. B.

Člani republiškega odbora so se zanimali zlasti za zaščito kmetijske proizvodnje in živilske industrije

različno gledata le na vračanje gozdov cerkvi. V poštev torej pride zlasti že vloženi »Bavčarjev« predlog sprememb zakona o denacionalizaciji. Smrkolj meni, da je gospodarska funkcija gozdov omejena, zato naj cerkev gozdov ne bi dobila v naravi, ampak pravično odškodnino. Referendum o gozdovih, ki za Slovenijo pomenijo zelo veliko, pa po Smrkoljevem mnenju ni potreben.

Opuščanje obdelovanja zemlje v obmejnih in drugih predelih je po Skerkoljevem mnenju posledica premajhne državne podpore kmetom. Da bi bili obmejni predeli bolj poseljeni, jih je treba narediti ljudem bolj privlačne. Urejeno podeželje namreč ljudi že privablja.

Glede odkupa govedi, nanj naj bi čakalo kar šest tisoč pitancev, je minister menil, da je sedanji zastoj posledica nepravočasne prodaje mesa iz državnih rezerv. Prelevmani pa so občutljiv mehanizem, ki amortizira nihanja med ponudbo in povpraševanjem.

Ministrstvo si bo prizadevalo za boljšo organiziranost sadjarjev, saj ne znajo prodajati. Učili bi se lahko pri vinarjih. Čeprav je veliko kmetij že specializiranih, bo treba preusmeriti še kakšno. Če govedoreja ni donosna, bi lahko, tako kot v sosednjem hrvaškem Zagorju, poskušali s kozjerejo. Trideset koz namreč daje večji dohodek kot tri krave. Proizvodnja perutninskega mesa je za našo državo prevelika. Zanj moramo najti nove trge, ena od dobrih možnosti je Bosna in Hercegovina. Presežke hrane bi lahko izvažali v Rusijo, v zameno pa kupovali njihov plin in nafto. Goveje meso bi lahko izvažali v Grčijo.

Na vprašanje o premijah za mastitis je minister povedal, da ta problem ni enak na vseh območjih. Pesti zlasti Prekmurje, na Gorenjskem pa se ne pojavlja.

Najemnine, ki jih zaračunava sklad kmetijskih zemljišč, so resen problem le za tiste, ki jih plačujejo. Na ministrstvu bodo skušali vplivati, da bi bile takšne, da bi jih vsi lahko plačevali. Omenil je tudi možnost, da bi s kmetijskimi zemljišči gospodarile občine, ki so se že izkazale za dobre gospodarje.

Minister je omenil tudi nevarnost, da bi tujci prevzeli lastništvo živilske industrije, naprimer Tovarno sladkorja Ormož. Za prevzem lastništva so zainteresirani zlasti živilci iz Nemčije in Nizozemske. Prevzeme bo država morala organizirano preprečevati, saj se sicer lahko zgodi, da bodo naše tovarne kupovali le zato, da bi jih zaprli.

Sindikalisti so ga opozorili, da bi moral tržni red zagotavljati enake pogoje velikim in malim proizvajalcem in trgovcem. Ker zdaj velja le za največje, so veliki v slabšem položaju kot majhni. Pritožili so se tudi zaradi tega, ker vsakdo lahko uvaža, kar hoče. V škodo domačega kakovostnega blaga uvažajo zlasti cenene tuje izdelke. Domači proizvajalci kakovostnih živilskih izdelkov se lahko pohvalijo, da dobro prodajajo. Narobe pa je, da hoče vsaka firma svojo blagovno znamko, vsa Slovenija je tako majhna, da bi zadoščala le ena, meni minister. Le eno blagovno znamko ima večja Avstrija. Velik problem naše države je, da nimamo nobenega pravega nadzora nad kakovostjo. Mleko zdaj pregledujemo v laboratorijih na Dunaju, prej pa smo ga v Beogradu.

O »črnih zakolih« je Smrkolj povedal, da jih ne bomo prepovedali, ampak nadzirali. To moramo narediti zlasti zaradi zaščite potrošnikov.

Naša država potrebuje sistem garantiranih cen kmetijskih proizvodov. Pridelovalce bo država morala subvencionirati, ker so cene mesa in žit v Evropi nižje od naših. Subvencij in drugih intervencij v kmetijstvu bo le toliko, kot bo zanje denarja.

Na ministrstvu bodo ustanovili nov oddelek za zadružništvo in stanovske zadeve kmetov. Več oddelkov bodo preoblikovali, ustanovili bodo tudi nov oddelek za prehrambeno industrijo. Veliko bo tudi novih kadrovskih rešitev.

Novi kmetijski minister želi čim neposrednejše stike z direktorji in tudi sindikalisti iz podjetij. Zanje bo skušal biti vedno dosegljiv. Prepričan je, da dobra politika podjetjem lahko pomaga, slaba pa škoduje.

Kmetijsko ministrstvo je lani porabilo 1700 milijonov tolarjev več, kot jih je imelo v proračunu na razpolago. Tudi zato bodo za letošnje leto skušali dobiti več denarja. Tega potrebujejo zlasti zaradi subvencioniranja proizvodnje hrane, brez česar na Evropo ne smemo niti pomisliti. Članice Evropske unije dajejo sedaj na hektar obdelovalne zemlje povprečno po 420 dolarjev subvencij.

Franček Kavčič

ODMEVI

Delavci ne bodo dopustili, da bi Renault zaprl svojo tovarno v Belgiji

Vaše cenjeno glasilo je v številki 10 z dne 20. marca 1997 na 3. strani v članku z naslovom "Delavci ne bodo dopustili, da bi Renault zaprl svojo tovarno v Belgiji" objavilo izjavo g. Draga Gajzerja, v kateri navaja moje ime in izjavo, ki naj bi jo dal v zvezi s stavko, "češ, da po zakonu o stavki, ki je prevzet iz bivše Jugoslavije, ni mogoče organizirati stavke na mednarodni ravni", kar naj po izjavi g. Gajzerja ne bi bilo res, in naj bi bila s to izjavo povzročena škoda ugledu slovenske demokracije. V zvezi s tem sem dolžan pojasniti naslednje:

1. Navedene trditve nisem podal nikjer v obliki izjave, ki bi bila lahko posredovana javnosti, in tudi v povezavi z mojim imenom vse do objave v DE ni bila. V francoskem tisku je bila podobna trditev objavljena z navedbo izjavitelja, ki pa nisem bil jaz.

2. Res je, da sem predstavnike sindikata SKEI v našem podjetju na sestanku dne 4. marca opozoril na določila Zakona o stavki (Ur. list SFRJ št. 23 z dne 5. aprila 1991), ki se v že skoraj šest let neodvisni Sloveniji še vedno uporablja, in o tem obvestil tudi predsednika SKEI g. Vodovnika. Kdo si je štel za primerno to opozorilo obešati na veliki zvon, niti ni pomembno, prav gotovo pa to nisem bil jaz.

3. Pri trditvi, da po zgoraj navedenem zakonu ni predvidena možnost organiziranja stavke zaradi solidarnosti na mednarodni ravni, vztrajam.

Prvi člen zakona pravi: "Stavka je organizirana prekinitev dela delavcev za uresničevanje ekonomskih in socialnih pravic in interesov iz dela. Pravica do stavke se uveljavlja pod pogoji, določenimi s tem zakonom. Delavec se prosto odloči o svoji udeležbi v stavki."

Tretji člen zakona (prvi odstavek) pravi: "Strokovni odbor mora napovedati stavko najpozneje pet dni pred dnevom, določenim za njen začetek, tako, da pošlje sklep o začetku stavke organu upravljanja in poslovodnemu organu organizacije oziroma delodajalcu".

Četrti člen zakona (prvi odstavek) pravi:

"Stavkovni odbor in predstavniki organov, ki jim je napovedana stavka, morajo od dneva napovedi stavke in med njo poskušati sporazumno rešiti nastali spor."

Šesti člen pravi:

"Stavka neha s sporazumom subjektov, ki so sprejeli sklep o stavki organov ali s sklepom sindikata oziroma delavcev, ki so sprejeli sklep o začetku stavke."

Po zakonu mora torej obstajati spor glede uresničevanja določenih pravic. V Republiki Sloveniji so te pravice določene z ustavo, zakoni, kolektivnimi pogodbami in internimi pravili podjetij ali drugih institucij. Nobena od tako določenih pravic z zaprtjem tovarne, katere lastnik je tudi večinski delničar Revoza, ni bila kršena, torej spor med delavci ali sindikatom in vodstvom slovenskega podjetja Revoz ne obstaja ter ga tako tudi ni moč reševati ali se o njegovi rešitvi sporazumeti.

Veljavnost slovenske ustave, zakonov in kolektivnih pogodb je omejena na ozemlje Republike Slovenije, po drugi strani pa na tem ozemlju veljajo zgolj slovenski ali "poslovenjeni" predpisi.

Slovenija žal ali k sreči še ni polnopravna članica Evropske zveze in se tako pravila te zveze v njej ne uporabljajo neposredno, o njihovi uporabi odloča pristojni organ, največkrat parlament. To so organizatorji stavke iz Belgije vedeli in upoštevali, saj v svoji prvi napovedi niso predvidevali tovrstne solidarnosti Slovencev. Dejstvo, da Slovenija ni polnopravna, ampak le pridružena članica EZ, se pri Renaultu kaže tudi v tem, da ima predstavnik Revoza v "Svetu delavcev evropske skupine Renault" le status opazovalca in ne člana. "Sindikalni ali delavski internacionalizem" se v direktni aplikaciji torej omejuje na EZ.

4. Sindikat SKEI v zakonskem roku stavke ni napovedal. Že dolgo vnaprej predvideni nedelovni dan 7. marca je sindikatu SKEI v Revozu prav gotovo olajšal situacijo, saj se mu ni bilo potrebno odločati za udeležbo v "mednarodni stavki" ali proti njej. Pri tem je treba vedeti, da je bil ta dan nedelovni dan tudi v največjih tovarnah Renaulta v Franciji in da je bil verjetno ravno zato izbran za solidarnostno stavko.

Prav gotovo je za funkcionarje SKEI pomembno, da so v zadevi o zaprtju tovarne v Belgiji deležni velike pozornosti svojih belgijskih in francoskih kolegov.

Pri tem bi bilo mogoče dobro, če bi imeli pred očmi dejstvo, da so ti kolegi ob vsaki priložnosti v vseh organih Renaulta ali Skupine Renault, v katerih so predstavljeni, glasovali proti projektom, ki so za Revoz in njegove delavce pomenili napredek, več dela in trdnejšo prihodnost.

Ne sklicujem se na kakršno koli Vašo zakonsko obveznost za objavo tega pojasnila. Prepričan sem, da ga boste objavili zato, da bi bili Vaši bralci objektivno obveščeni.

S spoštovanjem,

Zdravko Slak

Obvestilo bralcem in sodelavcem

Prosimo Vas, da vso pošto, naslovljeno na Delavsko enotnost, pošiljate na njen novi naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, poštni predal 97.

Uredništvo

NAROČILNICA

Naročamo ..... izvod(ov) Delavske enotnosti. Časopis pošiljajte na naslov: .....

.....

.....

Plačnik teh izvodov je: .....

.....

Naročnino bomo plačevali vsake tri mesece.
Posamezna številka stane 150 tolarjev.

Za naročnika: .....

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V. d. odgovornega urednika Franček Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 150 tolarjev • Žiro račun 50101-678-47511 • Tisk: Dnevnik, Ljubljana, Kopitarjeva 6

LITOSTROJ POTREBUJE ZLASTI MIR

Prejšnji teden so zaposleni v Litostroju čakali na plačo za februar in ostanek regresa za lansko leto. Ker so v petek oboje dobili, se je razpoloženje med zaposlenimi nekoliko izboljšalo, je pa vse prej kot umirjeno, nam je povedal predsednik Skei tega koncerna Marjan Pirc. Namesto dosjejev in javnih polemik vsi v Litostroju potrebujejo zlasti mir.

Dela so imeli v februarju kar dovolj, tudi zaslužili so, le denarja niso dobili, saj so predujem za obnovo verige Dravskih elektrarn porabili že v času, ko je koncern vodil še Jože Duhovnik. Denar za februarske plače so tako lahko zbrali le tako, da jim je zanje jamčil Sklad. Verjetno so zato podpisali še eno hipoteko na premoženje.

Litostrojevo vodstvo zdaj pripravlja prvo sejo skupščine lastnikov, ki bo konec aprila. Skei bo skušal male delničarje do takrat organizirati tako, da bi lahko čimbolj vplivali na uresničevanje svojih interesov. Zaposleni in bivši delavci imajo skupaj 26-odstoten lastniški delež.

Z izjemo tovarne turbin, ki je vpležena v obnovo Dravskih elektrarn, livarne in servisa Litostroj nima dovolj dela. Na čakanju je 30 delavcev Tovarne industrijske opreme. Kot vemo, je čakanje na delo v večini primerov le začetna faza ugotavljanja trajno presežnih delavcev.

Za izhod iz tega položaja je vodstvo koncerna pripravilo sanacijski program. Skei z njim ni bil zadovoljen, pravi Pirc. Za večino Litostrojevih podjetij je namreč predvideval stečaj, zaradi katerega bi vsi zaposleni morali na zavod. Novoustanovljena bajpas podjetja bi po tem programu prevzela največ 900 od sedanjih 1300 delavcev. Pirc pravi, da so bili s tem programom seznanjeni le ustno, pisnega predloga pa niso dobili. Svoje pripombe so poslali Skladu, ki je večinski lastnik, in tudi ministrstvu za gospodarske dejavnosti. Skei je nasprotoval zlasti premajhnemu številu tistih, ki naj bi dobili delo v bajpas podjetjih. Nasprotoval je tudi stečaju invalidskega podjetja in prodaji Tovarne ulitkov, ki je zdaj med najdonosnejšimi družbami v koncernu. Skei zahteva tudi zagotovilo, da bodo vsi, ki bodo morali začasno na zavod, imeli prednost pri zaposlitvi v novih Litostrojevih podjetjih.

Marjan Pirc, predsednik Skei koncerna Litostroj, pravi, da odnosi z novim prvim možem koncerna temeljijo na obojestranskem zaupanju.

Nekaj dni kasneje so v sindikatu izvedeli še za možnost sanacije s sodelovanjem enega od tujih partnerjev. Čeprav Pirc nima podatkov o tem partnerju, smo iz drugih virov izvedeli, da so pogajanja že zelo napredovala in da bi se z njim lahko sporazumeli že v začetku tega meseca. To sodelovanje bi bilo za Litostroj dobro tudi zaradi razširitve programa, zaradi česar bi dobilo kruh večje število delavcev.

Tudi če bo do sodelovanja s tujim partnerjem prišlo, bo morala večina sedanjih tovarn kljub temu v stečaj. Vse skupaj so namreč pridelale 70 milijonov tolarjev izgube. Koncern pa dolguje delavcem 18 milijonov tolarjev iz naslova prenizkih plač in drugih pravic.

Pirc posebej opozarja, da presežni delavci iz leta 1992 še niso dobili odpravnin. Zdaj se koncern sooča s tožbo bivšega prvega moža Jožeta Duhovnika, ki zahteva 320.000 mark iz naslova odpravnine in nekaterih drugih pravic. Menda po sodni poti zahteva tudi za plačilo nagrade za izdelavo sanacijskega programa. Delavci ostajajo brez vsega. Če pa bo Duhovnik s tožbo uspel, mu bo Litostroj plačal, le če bo prej prodal katero od hal. O dvoličnem Duhovnikovem obnašanju pove veliko še njegova izjava iz Delove kronike 27. marca letos. Na sojenju z nekdanjim sodelavcem Mirom Benedejčičem je namreč izjavil, da je na Litostroj že pozabil. Če je že pozabil, zakaj torej toži?

Pircu je predsednik koncerna Stanislav Stalowsky zagotovil, da v upravi niso pripravili še nobenega spiska presežnih delavcev. Pirc vseeno ve, da bodo zaradi sanacije nastali presežni delavci, do česar naj bi prišlo zlasti v režijskih službah. Dobrih proizvodnih delavcev namreč Litostroju že primanjkuje.

Tudi v zvezi s konstituiranjem začasnega nadzornega sveta ima Skei nekaj problemov. V tem organu naj bi bilo šest ljudi, štirje bi zastopali kapital, dva pa zaposlene. Ker sveta delavcev nimajo, je Skei predlagal poslovodstvu, naj bi začasno, do dokončne reorganizacije koncerna, ta dva imenoval kar Skei. S tem želijo preprečiti namero, da bi zaposlena zastopala dva zaposlena iz holdinga. Pirc upa, da bo na ta predlog uprava pristala.

Kot zdaj kaže, da bo razplet sanacije Litostroja znan že v tem mesecu. Največ je odvisno od dogovora s tujim partnerjem. Zaposleni so zaskrbljeni, saj je brez tega njihova prihodnost zelo negotova. Skei je v začetku letošnjega leta sklenil, da ne potrebuje novega dogovora o socialnem premirju s poslovodstvom. Menili so, da zadošča tisti, ki so ga podpisali ob nastopu sedanjega poslovodstva. Ker je to do sedaj izpolnilo vse obljube, v koncernu ni več spontanih stavk, ki so bile prej kar pogoste.

Po Pirčevem mnenju je minister Metod Dragonja ob zamenjavi vodstvene ekipe litostrojčanom obljubil marsikaj. Čeprav je od takrat minilo že že več kot pol leta, je vlada pomagala le pri zagotavljanju denarja za plače. Premalo ali skoraj nič pa ni naredila, da bi Litostroj imel več dela in da bi si zaposleni z njim zagotovili materialno varnost. O tem je Pirc že dvakrat pisal ministru Dragonji in predsedniku Sklada Valterju Nemcu.

Na vprašanje, kakšni so odnosi med Skei in poslovodstvom, je Pirc povedal, da so korektni, in nadaljeval: "Odnosi temeljijo na obojestranskem zaupanju, ki bo trajalo do takrat, ko bo kdo požrl besedo. Kadar koli ena stran želi sestanek, se druga odzove. Če je potrebno, se Stalowsky pogovarja s celotnim izvršnim odborom Skei, običajno pa le z mano. Bistveno je, da o vsem, kar mi pove, takoj poročam članom izvršnega odbora. Na Stalowskega skušam vplivati zlasti, da bi izdelal za delavce čimugodnejši sanacijski program. Za takšen pozitivni program pa potrebuje mir; tega potrebujemo tudi vsi drugi litostrojčani. To o miru pripovedujem tudi zaradi tega, ker me je novinarka TV Slovenije klicala za izjavo o dosjeju Litostroj, kar sem odklonil".

F. K.

DELAVSKA HRANILNICA d.o.o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

SKLEP O OBRESTNIH MERAH ZA MESEC APRIL 1997

Povprečna stopnja rasti drobnoprodajnih cen za preteklih 6 mesecev TOM = 0,6%

Obrestne mere za bančne vloge	občani	pravne osebe
hranilne vloge na vpogled :	2.00%	
vezane hranilne vloge	T+ 6% do T+7,5%	
vezane vloge :		
- do 30 dni	T+ 0%	T+ 0,0%
- od 31 do 90 dni	T+ 6%	T+ 4.0%
- od 91 do 180 dni		T+ 4.5%
- od 181 dni do enega leta		T+ 5.0%
- nad 1 leto	T+ 7.0%	T+ 6.0%
- nad 2 leti	T+ 7,5%	T+ 7,0%

Obrestne mere za posojila	občani	pravne osebe
obročna posojila na :		
- 6 mesecev	T+ 8.00%	T+ 8.00%
- 12 mesecev	T+ 8.00%	T+ 8.00%
- 15 mesecev	T+ 9.00%	T+ 9.00%
- 18 mesecev	T+ 9.00%	T+ 9.00%
- 24 mesecev	T+ 9.00%	T+ 9.00%
- 36 mesecev	T+ 9.00%	T+ 9.00%

OBRESTNE MERE ZA POSOJILA SMO ZNIŽALI.

Posebej ugodna posojila vam nudimo za dopuste v vseh slovenskih zdraviliščih in slovenskem primorju in za nakup računalnikov, z obrestno mero: T+ 0%

OBČANI, SINDIKATI, DRUŠTVA, DRUŽBENE ORGANIZACIJE, MAJHNE PRAVNE OSEBE, VARČUJTE SVOJA SREDSTVA V DELAVSKI HRANILNICI, DA BOSTE USTVARILI POGOJE ZA PRIDOBITEV POSOJILA SEBI, VAŠIM ČLANOM IN ZAPOSLENIM.
ZA VARČEVANJE PRIZNAMO NAJVIŠJO MOŽNO OBRESTNO MERO, ZA POSOJILA ZAHTEVAMO MANJ KOT DRUGI.

Bančne vloge občanov, društev in dobrodelnih organizacij ima Hranilnica zavarovane. Vse potrebne informacije lahko dobite na sedežu hranilnice ali po telefonu na štev.: 061 316-881, 312098

S spoštovanjem pričakujemo vaše sodelovanje.

DELAVSKA HRANILNICA d.o.o. LJUBLJANA, Dalmatinova 4
DIREKTOR Jože Stegne

Pogovor s sekretarjem pomurske območne organizacije ZSSS Janezom Kovačem

V POMURJU ŠE VEDNO PRIMANJKUJE DELOVNIH MEST

Čeprav o težavah pomurskega gospodarstva v zadnjem času ni bilo veliko slišati, so vendarle delavci v tej regiji tranzicijo močno občutili na svoji koži. O tem, kako, smo se pogovarjali s sekretarjem območne organizacije Zveze Svobodih sindikatov v Pomurju Janezom Kovačem.

Davek tranzicije

"Pomurska regija je v postopku osamosvojitve in tranzicije v Sloveniji plačala visok davek, saj je v letih od 1991 do 1993 moralo v stečaj več kot 50 srednje velikih in velikih podjetij," pravi Janez Kovač. "Zaradi tega je v Pomurju zelo veliko brezposelnih delavcev."

"Po zadnjih podatkih območne enote republiškega zavoda za zaposlovanje v Murski Soboti je bila konec lanskega leta brezposelnost v Pomurju 19,1-odstotna. To je mnogo več kot v Sloveniji v celoti, kjer je bila v istem času 13,9-odstotna."

Janez Kovač: Sindikat varuje interese delavcev

Po besedah Janeza Kovača je bila na začetku letošnjega leta brezposelnost v Gornji Radgoni 26,1-odstotna, v Lendavi 20,5-odstotna, v Ljutomeru 18,7-odstotna in v Murski Soboti 16,3-odstotna. Na začetku letošnjega leta je bilo v Pomurju skupaj 9.700 brezposelnih delavcev, od tega 42 odstotkov žena, 40 odstotkov pa mlajših od 26 let.

"Najbolj zaskrbljujoče je, da 58 odstotkov brezposelnih v regiji nima ustrezne strokovne izobrazbe, polovica brezposelnih v Pomurju pa ima končano le osnovno šolo," pravi Kovač. "Perspektiva gospodarskega razvoja Prekmurja torej ni rožnata, saj se razkorak med razvitostjo Slovenije in Prekmurja čedalje bolj povečuje."

"Rakasta rana pomurskega gospodarstva je v tem, da je vse premalo novih proizvodnih programov, ki bi prispevali k odpiranju novih delovnih mest," je prepričan Janez Kovač. "Res pa je, da v Pomurju kljub veliki odprtosti tukajšnjega gospodarstva ni mogoče zaznati novih naložb iz drugih delov Slovenije, prav tako pa ne iz Avstrije, Hrvaške in Madžarske."

(Pre)majhne plače!

Kako se bo potemtakem pomursko gospodarstvo razvijalo naprej? "V Pomurju obstaja razvojno-raziskovalni center, ki je zaenkrat še v povojih, vendarle pa že postaja nosilec regionalnega razvoja. Vse kaže, da bo v naslednjem obdobju večina delavcev v Pomurju zaposlenih v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji ter v gradbeništvu in tudi v turizmu. Vse omenjene panoge so v naših razmerah konkurenčne, žal pa so delavci v njih premalo plačani," pojasnjuje sekretar območne organizacije ZSSS za Pomurje.

So povprečne plače v Pomurju zaradi tega nižje kot v Sloveniji? "Da! V Pomurju je bila lani sredi leta povprečna plača 72.840 tolarjev neto, kar je za 19 odstotkov manj kot v primerljivi občini v Ljubljani, ker so bile plače v Sloveniji največje. Če pa plače v pomurskih podjetjih primerjamo s splošno in panožnimi kolektivnimi pogodbami, ugotovimo, da velika večina podjetij v regiji vendarle spoštuje določila kolektivnih pogodb. Problem je, da je v Pomurju zelo veliko delavcev zaposlenih v najnižjih tarifih razredih," pravi Kovač.

"Nekaj več problemov imamo z nepravočasnim izplačevanjem regresov za letni dopust. V nekaterih, zlasti manjših podjetjih zavlačujejo z izplačilom regresa do konca leta," pojasnjuje sekretar pomurske območne organizacije ZSSS.

Kako pa sindikat varuje interese delavcev v stečajih postopkih, ki jih v Pomurju prav tako ni malo? "V zvezi s tem je največji problem, da stečajni postopki trajajo zelo dolgo. V povprečju traja stečajni postopek v Pomurju okoli štiri leta. Zaradi tega morajo delavci kljub temu, da jim pomaga služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS, izredno dolgo čakati na poravnavo svojih terjatev v stečajnem postopku. Velikokrat se terjatve delavcev v stečajnem postopku prepolovijo, pa še na izplačilo tako določenih terjatev delavci marsikdaj zelo dolgo čakajo."

Sindikat je delavce zastopal v 1530 zadevah

"V veliki večini podjetij, ki so morala v Pomurju v stečaj, je delavce zastopala službe pravne pomoči pri naši območni organizaciji," pojasnjuje Janez Kovač. Ta služba pri območni organizaciji ZSSS za Pomurje je lani zastopala delavce v 1530 pravih zadevah. "Prizadevamo si, da bi čim bolje zastopali interese delavcev. Vendar pa naša služba pravne pomoči zastopa samo člane sindikata. Kdor ni član našega sindikata, mu te ugodnosti ne nudimo!"

Kako pa je sicer z delovnimi spori v podjetjih? "Moram reči, da se pri vsakodnevnem delu ne srečujemo z velikim številom delovnih sporov. Spori so le v podjetjih, ki zaradi slabih poslovnih rezultatov ne morejo izplačevati plač po kolektivni pogodbi. Delavci so kolektivne pogodbe vzeli za svoje, zato terjajo tudi njihovo uresničevanje," pravi Kovač. "Zato bi sindikalisti naredili veliko napako, če bi pri pogajanjih za splošno kolektivno pogodbo popuščali neutemeljenim zahtevam oziroma pritiskom delodajalcev."

T. K.

Problemi pri reševanju presežnih delavcev

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Težko je delavcu razumeti, da lahko popolnoma brez svoje krivde ali sploh možnosti vpliva izgubi delovno mesto kot trajno presežni delavec. Z izgubo delovnega mesta pa ne izgubi samo svoje socialne varnosti, ampak precej več: občutek potrebnosti, brez katerega je za večino delavoljnih in dela vajenih delavcev skoraj ravno tako težko shajati kot brez materialnih sredstev. Pa vendar se to dogaja, celo zelo pogosto. Problem presežnih delavcev in posledične brezposelnosti pa ni samo slovenski, ampak je kar evropski oziroma celo svetovni. Zato so možnosti in načini prenehanja delovnega razmerja zaradi trajnih presežkov urejene s posebnimi predpisi, ki skušajo, kolikor je to sploh mogoče, čim bolj zaščititi interese delavcev (delojemalcev) in preprečiti kakršno koli samovoljo delodajalcev pri postopkih ugotavljanja presežnih delavcev in kasnejšega prenehanja delovnega razmerja.

V nadaljevanju bom skušal predstaviti, kako je pri nas normativno urejeno področje začasnega prenehanja potreb po delu delavca in prenehanja delovnega razmerja delavca kot trajnega presežka ter katere so naj pogostejše nejasnosti, ki kasneje povzročajo številne sodne spore.

Že konvencija Mednarodne organizacije dela št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca (ratificirala jo je še Skupščina SFRJ na seji zbora Republik in pokrajin 26. aprila 1984 in zveznega zbora 14. maja 1994) ima zelo omejevalno določilo (4. člen), da delovno razmerje ne preneha, če za to ni resnega razloga v zvezi s sposobnostjo ali obnašanjem delavca ali v zvezi z operativnimi potrebami podjetja, ustanove ali službe. Naslednja dva člena konvencije določata, da kot resnega razloga za prenehanje delovnega mesta ni mogoče šteti članstva v sindikatu, potegovanja za funkcijo delavskega predstavnika, vložitve ugovora (pritožbe) zoper odločitev delodajalca, odsotnosti z dela zaradi poroda, bolezni ali poškodbe ter rase, barve, spola, zakonskega stanu, družinskih obveznosti, nosečnosti, veroizpovedi, političnega mnenja, nacionalne pripadnosti in socialnega porekla. Če delavec meni, da mu je delovno razmerje neupravičeno prenehalo, se ima pravico pritožiti pri nepristranskem organu (sodišče, arbiter...). Ob prenehanju delovnega razmerja ima delavec pravico do razumnega odpovednega roka. Pravico ima tudi do odpravnine ali drugega podobnega nadomestila.

Določbe citirane konvencije MOD je v svoje pozitivne predpise vgradila tudi naša zakonodaja. Pri tem je zagotovljeno tudi ustrezno ustavno varstvo, saj Ustava Republike Slovenije v 8. členu določa, da morajo biti zakoni in predpisi v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo, pri čemer se ratificirane mednarodne pogodbe uporabljajo neposredno. V 66. členu pa ustava določa, da država ustvarja možnosti za zaposlovanje in za delo ter zagotavlja njuno zakonsko varstvo.

Začasno prenehanje potreb po delavčevem delu

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 5/91) je bilo v celoti spremenjeno III. poglavje zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 14/90). Namesto naslova "Pravice delavcev, katerih delo postane v organizaciji oziroma pri delodajalcu nepotrebno" je bil zaradi bistvenih vsebinskih sprememb določen tudi nov naslov poglavja: "Prenehanje potreb po delavcih zaradi nujnih operativnih razlogov v organizaciji oziroma pri delodajalcu". V tem poglavju so bili urejeni tako primeri začasnega prenehanja potreb po delu delavca zaradi nujnih operativnih razlogov kot tudi postopki in načini ugotavljanja trajnega prenehanja potreb po delu delavca s prenehanjem delovnega razmerja.

Vsekakor je tudi v praksi manj problematično začasno prenehanje potreb po delavčevem delu. V teh primerih, ki lahko trajajo največ šest mesecev, delovno razmerje ne preneha, delavcu pa je tudi v organizaciji oziroma pri delodajalcu zagotovljena ena od oblik socialne varnosti.

Če pride do začasnega prenehanja potreb po delu delavca, se prav tako v posebnem postopku ugotavlja, kateri so tisti delavci, katerih delo postane začasno nepotrebno. Pri določitvi teh pa je treba kot kriterij upoštevati delovno uspešnost, strokovno izobrazbo, delovno dobo in socialne razmere, v katerih delavci živijo. Zaradi ohranitve delovnega razmerja delavci lažje sprejmejo enega od ukrepov, ki ga ima na voljo organizacija oziroma delodajalec. Če gre za začasno prenehanje potreb po delu delavca zaradi nujnih operativnih razlogov, se lahko:

- začasno, vendar najdalj za šest mesecev, delavec razporedi ali v okviru organizacije ali delodajalca ali pri drugi organizaciji ali delodajalcu na delovno mesto, za katero se zahteva eno stopnjo nižja strokovna izobrazba;
- uvede delo s skrajšanim delovnim časom;
- delavec napoti na prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo;
- odredi čakanje na domu;

Pri prvih dveh izmed naštetih štirih možnosti ima delavec pravico do plače po dejanskem delu, pri tretji in četrti možnosti pa je delavec upravičen do ustreznega nadomestila plače. Če se uvede delo s skrajšanim delovnim časom, se tako delo šteje kot delo s polnim delovnim časom. Določeno pa je tudi, da mora biti plača, ki jo delavec prejema zaradi izvajanja enega od ukrepov, vsaj za 20% višja, kot bi bilo nadomestilo plače, ki ga določa kolektivna pogodba oziroma splošni akt.

Že v postopkih ugotavljanja začasnega prenehanja potreb po delavčevem delu, mora organ, ki odloča o tem, katerim delavcem začasno ni mogoče zagotoviti dela in kateri ukrep bi bil najprimernejši, zahtevati mnenje sindikatov in ga pred odločitvijo tudi ob navzočnosti predstavnika sindikata obravnavati.

(Se nadaljuje)

Pogovor s predsednikom Skei v Abrasivu iz Radelj ob Dravi Ljubomirjem Kasparjem

TUJI LASTNIK SPOŠTUJE NAŠE ZAKONE IN KOLEKTIVNE POGODBE

"Odkar so postali lastniki podjetja tujci, se za delavce ni skoraj nič spremenilo," pravi predsednik sindikata kovinske in elektroindustrije v podjetju za proizvodnjo kovinskih čistilnih sredstev, storitve in trgovino Abrasiv iz Radelj ob Dravi Ljubomir Kaspar. "Strah pred tujimi vlagatelji, ki ga je dandanes mogoče čutiti še marsikje v Sloveniji, je vsaj po naših izkušnjah sodeč povsem odveč. Tuji lastnik v našem primeru spoštuje veljavno zakonodajo in kolektivne pogodbe, s katerimi so urejene pravice delavcev."

Podjetje Abrasiv se je razvilo iz tozda Kovinska čistilna sredstva, ki je posloval v okviru Tovarne Muta. Potem ko je prešla družbena lastnina Tovarne Muta v lastništvo Sklada Republike Slovenije za razvoj, so tovarno reorganizirali. Abrasiv je postal samostojno podjetje, ki ga je sklad prodal tujemu kupcu.

"Odkar je postalo samostojno, je podjetje Abrasiv uspešno poslovalo, zato republiškemu razvojnemu skladu zanj pravzaprav ni bilo težko najti kupca. Podjetje, ki proizvaja jeklene granulate, je že pred privatizacijo imelo zagotovljen trg za svoje proizvode. Sedaj Abrasiv izvozi preko 90 odstotkov celotne proizvodnje," pojasnjuje Ljubomir Kaspar. "Res pa je, da je tuji lastnik investiral znatna sredstva v čistilne naprave in ekologijo, prav tako pa namerava investirati v posodobitev strojne opreme."

V podjetju Abrasiv prejemajo danes delavci plače redno in po kolektivni pogodbi. Lanski regres so dobili prav tako po kolektivni pogodbi in v enem delu. Po kolektivni pogodbi prejemajo tudi regres za malico in vse druge prejemke.

Ali to pomeni, da so delavci s svojim položajem zadovoljni, odkar je Abrasiv privatiziran in v rokah tujega lastnika? "Samo delno. V podjetju imamo namreč probleme z razvrščanjem delavcev v tarifne razrede, saj so številni prepričani, da niso razvrščeni v ustreznega. Plače v podjetju so res po kolektivni pogodbi, vendar pa je obremenitev delavcev izredno velika. Že pred privatizacijo je podjetje do skrajnosti racionaliziralo število zaposlenih, zato smo sedaj izjemno obremenjeni. Številni delavci so prepričani, da bi morali zaradi tega prejemati višje plače. Tudi sindikalisti si prizadevamo za višje plače, hkrati pa si prizadevamo tudi za spoštovanje vseh drugih delavskih pravic v podjetju. Če bodo delavci zadovoljni, bodo rezultati dela čedalje boljši, podjetje pa se bo še hitreje razvijalo," je prepričan predsednik Skei v podjetju.

Skei velikokrat upravičeno kritizira republiški razvojni sklad, ker je na obroke prodal nekatera podjetja v kovinski in elektroindustriji kupcem brez kapitala. V takšnih podjetjih novopečeni lastniki večkrat poskušajo skladu poplačati kupnino iz tekočih prilivov podjetja, zato delavci neredno prejemajo praviloma prenizke plače in druge prejemke, ki jim pripadajo po kolektivni pogodbi. Očitno je imel republiški razvojni sklad pri prodaji Abrasiva srečnejšo roko, saj novi lastnik vlaga v proizvodnjo in ekologijo, prav tako pa spoštuje pravice, ki jih imajo delavci po naših zakonih in kolektivnih pogodbah. Morda bo ravno Abrasiv spodbudil sklad, da bo tudi za druga svoja podjetja našel primerne kupce, ki bodo ustrezno poskrbeli za njihov razvoj in za spoštovanje delavskih pravic.

Tomaž Kšela

VIŠJE DELOVNO IN SOCIALNO SODIŠČE ŠE NI ODPRAVILO ZAOSTANKOV

Predsednik višjega delovnega in socialnega sodišča Milan Fabjančič je prejšnji teden pripravil pisno obvestilo o delu tega sodišča. Vanj je zapisal, da zaostankov iz prejšnjih let še niso odpravili in da jih tudi letos še ne bodo. Intervencij je toliko, da vseh ne morejo reševati mimo vrstnega reda.

Delovno in socialno sodišče je edino tovrstno pritožbeno sodišče v naši državi. Število nerešenih individualnih delovnih sporov je lani nekoliko porastlo. Iz leta 1995 je ostalo nerešenih 2177 zadev, ob koncu leta pa jih je bilo 1354 ali 174 več. Vloženi so bile tudi štirje kolektivni delovni spori. To sodišče je imelo ob koncu predlanskega leta 298 nerešenih zadev s področja socialne varnosti, leto dni kasneje pa le še 54. Število vseh nerešenih zadev se je lani zmanjšalo za 64 primerov. Vseh rešenih zadev pa je bilo 1463 ali 38 odstotkov.

Na višjem delovnem in socialnem sodišču naj bi skupaj s predsednikom delalo trinajst sodnikov. Eno mesto ni bilo zasedeno, dva sodnika pa sta prišla na novo. Pri razreševanju delovnih sporov je lani stalno delalo le sedem sodnikov, v povprečju sta torej manjkala dva sodnika za delovne spore. Letos bo sodišče dodatno zaposlilo tri strokovne sodelavce in sekretarja sodišča.

Zadeve na socialnem sodišču so se lani reševale sproti. Na delovnem sodišču pa se je število nerešenih zadev povečalo za toliko, kot je pripadlo enemu sodniku. Zaradi tega delovno sodišče še ni rešilo več sto zadev, ki so jih prizadeti delavci vložili že v letu 1995. Če se kadrovska zasedba ne bo popravila, sodišče letos ne bo moglo rešiti večine lani vloženih pritožb. Med njimi so tudi spori, ki imajo pri reševanju prednost.

V kar 84 odstotkih lani rešenih individualnih sporov je postopek trajal več kot eno leto. Zaradi kadrovske zasedbe sodišča tudi letos ne bo nič boljše.

Prednost na pritožbenem sodišču imajo zadeve, v katerih postopek traja več kot pet let. Prednost imajo tudi spori zaradi prenehanja delovnega razmerja, ki jih je kar 40 odstotkov. Ker jih je toliko, jim sodišče ne more zagotoviti absolutne prednosti. Prednost imajo tudi enkrat ali večkrat zavrnjene pritožbe na odločitve prvostopenjskih sodišč. Prednost naj bi imeli še spori v zvezi s stečaji. Delovno in socialno sodišče daje prednost tudi strankam, ki dokažejo slabo zdravstveno stanje.

Zaradi dolgotrajnosti postopkov prejema delovno in socialno sodišče veliko prošenj in urgenc za pospešitev reševanja. Pogoste so tudi nadzorstvene pritožbe ministrstva za pravosodje in varuha človekovih pravic. Predsednik delovnega in socialnega sodišča Milan Fabjančič meni, da vseh delovnih in socialnih sporov, ki so bili vloženi v letu 1995, ne morejo obravnavati in rešiti mimo vrstnega reda.

Lani je to sodišče reševalo pritožbe zoper sklepe o začasnih odredbah v 12 delovnih sporih. Od vseh teh je bilo pravnomočno ugodeno le 18-tim, kar kaže na neutemeljeno predlaganje začasnih odredb. Ti predlogi so verjetno posledica hotenj za pospešitev reševanja spora o glavni stvari. Vlagatelji namreč vedo, da traja redno reševanje praviloma več let.

Zaradi prenehanja delovnega razmerja so tožniki vložili 42 predlogov začasnih odredb, v sporih zaradi izterjave denarnih zahtevkov 48 predlogov, zaradi razporeditve na delo v drug kraj ali k drugemu delodajalcu pa 23 predlogov. Začasno odredbo sta zahtevala dva razrešena direktorja in tudi dva suspendirana delavca. Pet ljudi pa je začasne odredbe zahtevalo zaradi izpodbijanja razpisov ali izbire delavcev.

Takšen je povzetek pisnega obvestila o delu višjega delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani, ki ga je podpisal njegov predsednik Milan Fabjančič. Komentar k tem suhoparnim številkam in ugotovitvam je lahko le ta, da je s tem obvestilom pač še za eno leto opravil formalnost, ki iskalcem pravice ne more koristiti.

F. K.

Zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje

USPEŠNO POSLOVANJE ZAVODOV V LETU 1996 IN DOBRI NAČRTI ZA NAPREJ

Konec marca in v začetku aprila sta bili seji skupščin Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter Zavoda za zdravstveno zavarovanje. Osrednje točke obeh sej so bile namenjene sprejemanju poslovnih poročil za leto 1996 in finančnih načrtov za leto 1997. Ker oba zavoda v glavnem obračata denar, ki se napaja iz prispevkov iz naših bruto plač, je prav, da se seznanimo, kaj se dela z našim denarjem. Navsezadnje imata oba zavoda skupščini, ki sta sestavljeni iz predstavnikov delodajalcev in zavarovancev ter uživalcev pravic. V obeh skupščinah aktivne zavarovance predstavljajo tudi izvoljeni iz vrst Zveze svobodnih sindikatov. Spoprijemajo se z odgovornostjo odločanja o neverjetnih vsotah. Prav gotovo je njihova zavzetost dala pozitiven pečat delu obeh zavodov.

Prepolovljen primanjkljaj pokojninskega zavoda

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je v letu 1996 imel 369 milijard tolarjev prihodkov. Od tega je znašal prispevek nas zavarovancev 165 milijard, delodajalci pa so vplačali še za 110 milijard prispevkov na naše bruto plače. Država je v letu 1996 pokojninskemu zavodu nakazala že za 83 milijard tolarjev! Država je z njimi poravnala svoj dolg iz leta 1990-1993, tekoče obveznosti in izpad prihodkov pokojninskega zavoda zaradi znižanja prispevne stopnje v lanskem juliju. Državni proračun je v letu 1996 prevzel funkcijo rezervnega sklada zavoda. Priznati je treba, da je v nasprotju s pričakovanji pesimistov proračun denar nakazoval v celoti in sproti! Kapitalski in Stanovanjski sklad nista pomembna kot vir prihodkov pokojninskega zavoda. Prispevala sta 119 milijonov.

Pokojninski zavod je imel v letu 1996 370 milijard odhodkov. Nekritega primanjkljaja je bilo torej za 823 milijonov. Primankljaj se je v primerjavi z letom 1995 za polovico zmanjšal. Lanski primanjkljaj nikogar preveč ne skrbi prav zaradi proračunskega denarja, ki redno prihaja. Za pokojnine in druge denarne dajatve je zavod izplačal 325 milijard. Za denarna nadomestila delovnim invalidom je šlo 10 milijard tolarjev. Za upokojence pokojninski zavod Zavodu za zdravstveno zavarovanje plačuje še prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje. Teh in še drugih prispevkov je bilo v letu 1996 za 28 milijard.

Za konec poročila o poslovanju v letu 1996 še nekaj podatkov o nedisciplini pri plačevanju prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Po podatkihAgencije za plačilni promet je 31. 12. 1996 bilo neporavnanih obveznosti pravnih oseb za 3,5 milijarde tolarjev. Po zadnjih podatkih Davčne uprave RS pa je bil zasebni sektor na dan 31. 10. 1996 zavodu dolžan 12,5 milijarde tolarjev. Kako je s finančno nedisciplino, si vsakdo lahko iz teh številk razbere sam. Kdo mora nositi težje breme zaradi nedisciplinе nekaterih, pa tudi vemo. Z zakonom je bilo odloženih prispevkov Slovenskim železnicam za 2,6 milijarde, podjetjem Sklada za razvoj za 586 milijonov, 698 milijonov Tamu in AM-Busu 100 milijonov.

Manj dokončne so številke finančnega načrtovanja zavoda za leto 1997. Zamuda pri izvolitvi vlade je kriva, da Slovenija še ne ve, kakšen bo državni proračun za leto 1997. Ker proračun jamči zavodovo likvidnost, seveda brez državnega blagoslova ne gre. Tako še nihče ne ve, koliko denarja bo mogoče nameniti dodatku za rekreacijo upokojencev. Delovni osnutek finančnega načrta kaže, da pokojninski zavod za leto 1997 načrtuje 426,6 milijarde prihodkov ali za 16% več kot lani. Prispevki zavarovancev naj bi vrgli 190 milijard, delodajalcev pa 102,5 milijarde tolarjev. Proračun naj bi zagotovil že kar 123 milijard tolarjev! Zavod načrtuje, da naj ne bi bilo na koncu leta ne presežka ne primanjkljaja.

Presežki zdravstvenega zavarovanja

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je v poslovnem poročilu pripravil podatke posebej za obvezno zdravstveno zavarovanje in posebej za prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Tako je tudi prav, saj predpisi ne dovoljujejo, da bi zavod pomešal denar prispevkov iz bruto plač z denarjem premij iz neto plač zavarovancev.

Obvezno zdravstveno zavarovanje je imelo v letu 1996 171,6 milijarde prihodkov in 169 milijard odhodkov. Presežka je za 2,7 milijarde. Zavarovanci in naši delodajalci smo vplačali vsak polovico od 135 milijard prispevkov. Upokojenci so preko pokojninskega zavoda vplačali že prej omenjenih 28 milijard. Za 4,8 milijarde prispevkov so vplačali še kmetje in drugi zavezanci.

Zavod je za zdravstvene storitve plačal 117 milijard in za zdravila ter za ortopedske pripomočke še nadaljnih 25 milijard. Za nadomestila plač za bolezensko odsotnost z dela je zavod plačal 17 milijard. Naštela sem zgolj najbolj »težke« postavke med odhodki.

Glavni vzrok za presežek je nedoseganje obsega programa zdravstvenih storitev in višja rast plač zaposlenih v Sloveniji od načrtovane. Zavarovanci pogosto ogorčeno poslušamo razlage zdravstvenih delavcev, da nam ne morejo zagotoviti zdravstvene storitve v normalni čakalni dobi, ker da zavod ne plača dovolj. Poslovno poročilo zavoda jih postavlja na laž. Nerealiziranih je ostalo tri odstotke zdravstvenih storitev, ki jih je bil zavod pripravljen plačati. Največje je odstopanje prav pri zdraviliških storitvah. Zavod bo 2,5 milijarde presežka razporedil v rezervni sklad, 200 milijonov pa v sklad skupne porabe zavoda.

Denar za zdravstvene kartice je rezerviran

Po podatkih Agencije za plačilni promet so 31. 12. 1996 znašali neplačani prispevki 1,143 milijarde tolarjev. To je za 154 milijonov več kot leta 1995. Po podatkih Davčne uprave RS so zasebniki in kmetje dolgovali 2,656 milijarde tolarjev ali 180 milijonov manj kot v letu 1995. Z zakoni odloženi prispevki so znašali 3,7 milijarde tolarjev. Neplačanih in odloženih prispevkov je bilo konec leta 1996 kar za 7,5 milijarde tolarjev.

Prostovoljno zdravstveno zavarovanje je v letu 1996 zabeležilo 23,2 milijarde prihodkov. Odhodkov je bilo za 21,7 milijarde. Presežek znaša 1,129 milijarde. Skupščina je sklenila 500 milijonov tega presežka nameniti za rezervacije za dejavnost prostovoljnega zavarovanja, 122,4 milijona pa za strošek prevrednotenja kapitala. Preostalih 506 milijonov pa za druge rezerve in za enake namene kot v letu 1996.

Številke, ki jih povprečni Slovenec s povprečnim dohodkom težko dojame. Na posameznika je bilo v letu 1996 v obveznem zdravstvenem zavarovanju porabljeno 86.876 tolarjev in v prostovoljnem zavarovanju še dodatnih 11.155 tolarjev.

Še nekaj o finančnem načrtu Zavoda za zdravstveno zavarovanje za leto 1997. Načrtuje 193,7 milijarde prihodkov in 193,2 milijarde odhodkov v obveznem zavarovanju. Prostovoljno zavarovanje pa načrtuje 23,2 milijarde prihodkov in 24,5 milijarde odhodkov. Finančni načrt temelji zlasti na ocenah o 3,5-odstotnem povečanju plač, o 9-odstotni inflaciji in nespremenjeni prispevni stopnji. Finančni načrt predvideva tudi za 1,36 milijarde tolarjev razširjen program zdravstvenih stroritev za nekatere zdravstvene storitve, kjer se sedaj zatika. Sprejet je bil tudi sklep o financiranju programa uvedbe kartice zdravstvenega zavarovanja. Ta bo v letu 1997 stal 1,3 milijarde tolarjev, ki jih bo zavod pokril iz poslovnega sklada.

O projektu kartice zdravstvenega zavarovanja bo Delavska enotnost v letu 1997 prav gotovo obširno in temeljito poročala. Gre še za eno novost, ki nam bo temeljito spremenila življenje. Na bolje, če bo vse tako, kot je načrtovano.

Lučka Böhm

Reforma pokojninskega zavarovanja VI.

Kupna moč pokojnin po reformi

Piše: Lučka Böhm

Redni bralci Delavske enotnosti že marsikaj vedo o tem, kakšno pokojninsko zavarovanje se nam obeta, če bo državni zbor potrdil izhodišča vlade za njegovo reformo. Vedo, da se jutrišnjim upokojencem namesto ene same pokojnine obetata dve. Vedo tudi, kakšna naj bi bila razlika med "dokladno" in "naložbeno" pokojnino. Danes pa si podrobneje oglejmo, kakšna naj bi bila kupna moč teh dveh pokojnin, če jo primerjamo s kupno močjo današnje povprečne pokojnine.

Čeprav predstavniki današnjih upokojenskih društev in političnih strank pogosto opozarjajo, da so pokojnine nizke, je nedavna raziskava pokazala, da dve tretjini današnjih upokojencev ne mislita tako. Inštitut za ekonomska raziskovanja iz Ljubljane je analiziral podatke, zbrane v anketah o porabi slovenskih gospodinjstev v letih 1878 – 1993. Izkazalo se je, da je leta 1993 65,3 odstotkov slovenskih upokojencev v anketi Statističnega urada RS odgovorilo, da jim dohodki popolnoma ali pa v glavnem zadoščajo za normalno življenje. Ti odgovori pravzaprav niti ne presenečajo, če vemo, da so realne plače v obdobju 1978 – 1993 padle bolj kot pokojnine (v letu 1978 je bil v Sloveniji zabeležen doslej najvišji življenjski standard – najbrž na račun tujih posojil). Še manj presenečajo odgovori upokojencev, če vemo, da jih najdemo v skoraj enakem deležu v vseh dohodkovnih razredih prebivalstva – tudi v najvišjih. In ne pozabimo na zajamčene najnižje pokojnine! Pokojnina je zaradi njih pogosto višja od plače.

Današnja aktivna generacija bo, kar se tiče pokojninskega zavarovanja, dvojno obremenjena. Sfinancirati bo morala pokojnine današnjih upokojencev in hkrati izpeljati pokojninsko reformo. Že res, da vlada obljublja, da bo proračun prevzemal vse večji del bremena pokojnin današnjih upokojencev, da bi lahko ostalo dovolj prispevkov za naložbeno pokojninsko zavarovanje. Toda saj navsezadnje tudi proračun v glavnem napolni današnja aktivna generacija. In ne nazadnje vlada namerava bodočim naložbenim pokojninskim skladom predpisati, da bodo morali del denarja nalagati v nakup državnih vrednostnih papirjev. Dražava bo tako prišla v času reforme do dodatnega proračunskega denarja za pokojnine današnjih upokojencev. In tako bo po ovinku preko naložbenega zavarovanja spet pokojnine sfinancirala današnja aktivna generacija. Pravičnost zahteva, da naj bo torej ta dvojno obremenjena generacija po upokojitvi vsaj deležna realno enakih pokojnin, kot jih prejema današnja generacija upokojencev.

Vprašanje o kupni moči jutrišnjih pokojnin ni odveč, če pomislimo na to, da se reforma navsezadnje piše zato, ker naj bi bili za družbo stroški za pokojnine previsoki. Najenostavnejša rešitev bi bila seveda znižanje pokojnin. Pred 2. svetovno vojno je bilo dokladno pokojninsko zavarovanje bistveno manj radodarno, kot je danes. Nadomestitvena stopnja (razmerje pokojnine do plače) je znašala zgolj od 15 do 20 %. V večini držav znaša danes od 35 do 50 % (nič čudnega, da je tam razvito dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje), v nekaterih državah celo do 70 %. Pri nas je v letu 1996 znašalo razmerje med povprečno plačo in povprečno pokojnino 67,5 (povprečna starostna pokojnina pa kar 74,6 %).

In kakšne realne pokojnine po reformi obljublja vlada tej dvojno obremenjeni generaciji? Vladna izhodišča reforme nam v zvezi s tem ponujajo različne odgovore. V poglavju izhodišč o razlogih za reformo vlada ocenjuje, da zaradi gibanja socialno ekonomske strukture prebivalstva bodočim generacijam ne bo mogoče več zagotoviti relativno enakih pokojnin, kot jih prejema sedanja generacija. Z družbenim soglasjem bomo morali, predlaga vlada, določiti novo višino. Možni kriterij, ki ga ponujajo izhodišča, bi lahko bil tudi prispevna stopnja v posameznem obdobju. Sedanji sistem namreč poraja velika medgeneracijska prelivanja. Današnji upokojenci prejemajo bistveno višje pokojnine, kot bi jim šle glede na vplačane prispevke v njihovi aktivni dobi. Današnja mlada generacija je v primerjavi z njimi bistveno bolj obremenjena, kar občutijo zlasti mlade družine z nerešenim stanovanjskim vprašanjem in z malo lastnega kapitala. Vlada meni, da se tudi zato rodi tako malo otrok. Vlada je izračunala razmerje med vplačanimi prispevki in pričakovano pokojnino v današnjem dokladnem sistemu. Gre za to, koliko denarja smo kot zavarovanci med delovno dobo vplačali v obliki prispevkov in koliko denarja bomo prejeli v obliki pokojnin. Pri moških, ki so se upokojili v letu 1994, je to razmerje 1 : 1,3 (za ženske celo 1 : 2,3). Za mlade, ki so se prvič zaposlili v letu 1995, pa bo to razmerje zgolj 1 : 0,75 (pri povišani prispevni stopnji celo 1 : 0,5). Mladi so prav gotovo že danes na slabšem!

V poglavju o predlogu novega pokojninskega sistema pa vlada trdi, da naj bi povprečni pokojnini, ki bi ju zagotavljal dokladni in naložbeni steber, bili skupaj v načelu primerljivi s sedanjo povprečno pokojnino. Razmerje med višinama dokladne in naložbene pokojnine bi bilo treba šele določiti. Možne bi bile različne kombinacije, v katerih bi bila lahko višja dokladna ali pa naložbena pokojnina. Glavni kriterij za določanje teže 1. nasproti 2. stebru naj bi bil zagotavljanje socialne varnosti na starost, dodatni kriterij pa še vpliv pokojninskega sistema na gospodarsko rast.

V poglavju izhodišč o izvedbi reforme pa vlada obljublja, da naj bi upokojenci tako iz 1. kot iz 2. stebra prejemali približno enako visoke pokojnine. Ker bi vsakdo prejemal tudi naložbeno pokojnino, bi verjetno lahko bili zneski zajamčenih pokojnin v 1. stebru nižji od teh, ki jih poznamo danes v enotnem dokladnem sistemu. Zajamčena pokojnina v 1. stebru bi bila torej lahko zgolj 35% najnižje pokojninske osnove. Prvi steber bo imel redistributivno funkcijo. To pomeni, da bo tistim z najvišjimi plačami dal nekoliko nižjo pokojnino, kot bi jim šla glede na prispevke, tistim z nižjimi plačami pa na ta račun dodal k pokojnini. To pa bo morda zahtevalo uvedbo zgornjega limita zavarovalne osnove, od katere se bo odmerjal prispevek. Nekaj takega že poznajo v Nemčiji. Sicer pa naj bi vsi plačevali enak odstotek prispevkov od plače. Že danes poznamo omejitev najvišje možne pokojnine. Že danes upokojenec ne glede na dejansko pokojninsko osnovo, za katero je plačeval prispevke, ne more dobiti višje pokojnine od zneska najvišje možne pokojnine. Vlada celo predlaga, da bi v 1. stebru uvedli najvišje možne pokojnine za vse tarifne razrede. V tarifne razrede bi se zavarovanci uvrščali glede na strokovno izobrazbo.

Po upokojitvi bodo upokojenci po končani reformi živeli od dokladne pokojnine, ki bo takšna, kot jo bosta država in gospodarstvo prenesla, in od naložbene pokojnine, ki bo takšna, kolikršen bo donos naložb v slovensko gospodarstvo po desetletjih zavarovanja. Vse skupaj zveni kot loterija, ki pa se ji v pokojninskem zavarovanju ne da izogniti. Pokojnine so vedno take, kakršne si gospodarstvo lahko privošči. Gre za to, ali si upamo staviti na uspešnost slovenskega gospodarstva v prihodnjih desetletjih.

(Prihodnjič: kaj je aktuarski izračun)

Sindikalna lista

Prvi del

	april 1997
1. Dnevnice	
– cela dnevnica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti	1.750,00
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur)	1.218,00
2. Kilometrina (od 21. 3. 1997 dalje)	27,93
3. Ločeno življenje	51.098,00
4. Prenočišče - Povračilo sroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	12.774,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje oktober–december 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 81.573 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	40.786,00
– za 20 let	61.180,00
– za 30 let	81.573,00
2. Nagrada ob upokojitvi	244.719,00
3. Solidarnostne pomoči	81.573,00
Vir: Zavod RS za statistiko	*Strokovna služba ZSSS*

Opomba:
Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

1. Minimalna plača za mesec januar, februar in marec 1997 — 55.942 SIT

2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje oktober–december 96 znaša — 127.746 SIT

Opomba:
Kot smo že dlje časa napovedovali, se s 1. 1. 1997 podatki o plačah ne bodo prikazovali po doslej ustaljeni klasifikaciji gospodarstvo – negospodarstvo. Od 1. 1. 1997 se v Republiki Sloveniji uporablja standardna klasifikacija dejavnosti (Uradni list RS, št. 34/94, 3/95, 33/95 in 15/96). Prav zaradi tega bomo vse podatke, ki so vezani na področje gospodarstva, v sindikalni listi ohranili do uveljavitve sprememb in dopolnitev kolektivnih pogodb na sedanji ravni.

Strokovna služba

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat poklicnih gasilcev

Več denarja, več muzike…

Čeprav že nekaj časa ni bilo nobene naše vesti v sindikalnem zaupniku – včasih za to zmanjka časa, včasih pa tudi volje – se v našem sindikatu stalno kaj dogaja.

Najprej je treba povedati, da se je sestal nadzorni odbor, ki je v letošnjem letu nekoliko spremenjen oziroma dopolnjen. V njem sta poleg dosedanjih članov iz Kranja, Ilirske Bistrice in Škofje Loke še nova člana iz Celja in Novega mesta. Pri pregledu finančnega poslovanja v letu 1996 je bila splošna ugotovitev, da se je stanje nekoliko popravilo. Pozna se, da je že pol leta uveljavljena enoodstotna članarina in je zato zbrano sedaj več sredstev – okrog 100.000 tolarjev mesečno. To zadošča, da pokrijemo vse storitve in obveznosti do Zveze svobodnih sindikatov in da kaj namenimo tudi za lasten program.

Tako smo lahko bolj smelo izdajali naš Bilten. V letošnjem letu smo drugo številko že poslali vsem sindikalnim zaupnikom v lepši izvedbi in z barvno naslovnico. Tako bo privlačnejši in bodo morda po njem segli tudi manj zainteresirani člani. Tudi sicer smo in bomo še več sredstev namenili za promocijo sindikata in konkretnejše oblike mednarodnega sodelovanja. Vse to so prednostne naloge tudi pri izvajanju letošnjega programa. Poleg pa naj bi posodobili opremo našega poslovanja: nabavili smo že prenosni telefon z avtomatskim sprejemanjem naročil, računalnik ipd. Letos načrtujemo skupaj z ZSSS skleniti za svoje člane nezgodno zavarovanje, kar je bilo obljubljeno ob uveljavitvi novega obračuna članarine.

Kritično pa smo v nadzornem odboru ocenili odziv naših sindikalnih zaupnikov in delo strokovnih služb v poklicnih gasilskih enotah. Samo od petih organizacij smo namreč prejeli urejeno poročilo s poimenskim seznamom članov in obračunano članarino v februarju ter načinom delitve po uporabnikih!

Sestal se je tudi izvršni odbor, ki je objavil razpis za letošnjo podelitev priznanj SPGS (razpis smo objavili v Biltenu). Rok za prijavo je do 10. maja, priznanja pa bodo podeljena na zaključni slovesnosti 7. junija na 15. delovno-športnem tekmovanju v Gornji Radgoni. Vest o tem smo že objavili v eni prejšnjih številk Delavske enotnosti, kaj več pa bomo napisali po sestanku vodij ekip, ki bo sredi aprila. Izvršni odbor se je strinjal, da na to srečanje poklicnih gasilcev Slovenije povabimo sindikalne kolege iz gasilske brigade v Trstu, pri katerih smo bili gostje prejšnji mesec. O problemih zaradi zmanjšanja pravic oziroma plač v kolektivni pogodbi poklicnih gasilcev pa nas je obvestil predsednik sindikata ZGRS Maribor. V razreševanje je že aktivno vključena območna organizacija z našim sodelovanjem in upamo, da se bo našla ustrezna rešitev.

Miloš Mikolič, sekretar

sindikalni ZAUPNIK

STEKLARJI PONOSNI NA SVOJ SINDIKAT

Člani sindikata KNG Steklarne Hrastnik so ponosni na uspešno in plodno delo svojih sindikalnih zaupnikov in vodstva sindikata. To so ugotovitve letne seje, na kateri so sodelovali še predstavniki ROS in območja ter direktor družbe.

GREM DALJ Sonibo Knežak

V celovitem poročilu o delu sindikata Steklarne Hrastnik je predsednik **Soniboj Knežak** najprej ocenil velike napore, ki jih je sindikat vložil ob velikih pritiskih delodajalcev in gospodarske zbornice na zmanjšanje delavskih pravic.

Izvršni odbor se je sestal na 14 sejah in prednostno obravnaval uresničevanje kolektivne pogodbe v podjetju. Sindikat je sodeloval v vseh postopkih ustanovitve sveta delavcev in tako veliko prispeval k celovitemu soupravljanju v družbi. V nadaljevanju je predsednik govoril o zahtevi po izboljšanju delovnih pogojev, novem pravilniku o zaščitnih sredstvih ter prizadevanjih sindikata za podpis podjetniške kolektivne pogodbe, letovanju članov kolektiva, športu in rekreaciji, brezplačni pravni pomoči ter o izobraževanju in usposabljanju sindikalnih zaupnikov.

Franjo Krsnik, sekretar ROS KNG, je spregovoril o delu in programu tega sindikata ter razčlenil naloge, ki jih bo potrebno opraviti v naslednjem obdobju, predvsem na področju politike plač, zdravstvenega in invalidsko-pokojninskega sistema. Povedal je tudi o uspešno končani akciji prehoda na enoodstotno članarino v skoraj vseh podjetjih KNG.

Ciril Urek iz Območne organizacije ZSSS Zasavje je razčlenil težke razmere za sindikalno delo, saj se stečaji vrstijo kot po tekočem traku. Visoko je ocenil prizadevanja sindikata v družbi Steklarna Hrastnik. Izrekel je priznanje sindikalnim zaupnikom in predsedniku, pa tudi vodstveni ekipi, saj so skupaj uspeli vzpostaviti celovit sistem socialnega partnerstva, kar bo omogočilo uspešno delo tudi v prihodnje.

Stojan Binder, direktor družbe, je člane konference seznanil s poslovnimi rezultati. Iz njih je razvidno, da so poslovali pozitivno in kar več kot 90 odstotkov celotne realizacije ustvarili na zahtevnih tujih trgih. Razčlenil je podjetniško lastninsko strukturo in podal oceno nadaljnje perspektive podjetja, kjer imata posebno mesto razvoj in večja kakovost.

Za sindikat je menil, da je trd, vendar korekten pogajalec, in se zavzel za nadaljnje skupno sodelovanje pri razreševanju tekočih problemov.

Članici izvršnega odbora **Kristi Pufler** so ob odhodu v pokoj podelili priložnostno darilo, se ji zahvalili za uspešno delo in na njeno mesto izvolili **Romano Brečko**.

V družabnem delu so za navzoče poskrbel kulinarični mojster **Darino Rižner** s svojo ekipo in duet **Kafra**.

C. U.

Združeni smo močnejši

Sindikat upokojencev pri Zvezi svobodnih sindikatov Sloveni uspešno deluje že več kot leto dni. Po območjih so ustanovljeni odbor ki so že začeli svoje odgovorno delo.

Tako se je pred prazniki v Ljubljani sestal iniciativni odbor za usta novitev **odbora sindikata upokojencev** pri Območni organizaciji ZSS **Ljubljane in okolice**. Za predsednika iniciativnega odbora je bil izvolje **Janez Hambroš.** Seji sta prisostvovala tudi **Ivan Kramer**, predsedni in **Jernej Jeršan** - sekretar RO Sindikata upokojencev Slovenije, Območne organizacije ZSSS Ljubljane in okolice pa sekretarka **Maj Kavec** in **Jože Boben**. Dogovorili so se, da bodo ustanovno skupščin ljubljanskega odbora Sindikata upokojencev sklicali takoj po prvomajski praznikih.

Programska listina Sindikata upokojencev Slovenije je osnova z združevanje in delovanje sindikalno organiziranih upokojencev, tak starih kot novih. Prav v tem programu so namreč zajete vse osnove naše skupnega bodočega dela. Probleme upokojencev pa bo potrebno sku no reševati že danes - sproti in ne takrat, ko bodo upokojenci že po gnili krajši konec vrvi. Smo za urejen in usklajen gospodarski in so cialni razvoj, v katerem bomo vsi organizirano sodelovali. Navidez prepad med aktivnim članstvom in upokojenci ni nastal po naši krivd temveč z nenehnim spreminjanjem splošnih stališč v javnem mnenj Zasnovane reforme sistema pokojninsko-invalidskega zavarovanja morejo tiho mimo nas, saj ne moremo in ne smemo ločevati skupn interesov aktivnih delavcev in upokojencev. Zato bo potrebno tudi več sodelovanje med društvi upokojencev, sindikati in vsemi, ki se tako drugače ukvarjajo z našo problematiko. Vsi imamo končno enake c lje. Od naše organiziranosti, naše vlade in poslancev v parlamentu drugih delovnih teles - pa tudi nas samih je v prihodnje odvisna usod upokojencev v Sloveniji.

Problemov je in bo torej dovolj. Zato vabimo vse upokojence, ki tako ali drugače že vključeni v društva upokojencev in druge instit cije, predvsem pa tiste upokojence, ki se do danes še niso vključili nobeno organizacijo, naj se vpišejo v sindikat upokojencev na svojem območju. Več kot nas bo, močnejši bomo! To še vedno drži…

Lojze Cep

Po čem smo (pre)živeli?

Ocenjeni življenjski stroš tri- in štiričlanske družine

MAREC 1997

Skupina dobrin iz košarice	Tričlanska delavska družina			Štiričlanska delavska družina			Indeks cen življenjskih potrebščin III.97/XI.96	Indeks cen življenjskih potrebščin III.97/II.97	Indeks c življenjsk potrebšči III.97/XII.
	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica			
1. Hrana	50.995,31	39.137,92	39.137,92	63.084,74	47.643,24	47.643,24	104,80	100,10	103,7
2. Pijača	8.568,75	3.159,81	3.159,81	8.620,62	3.182,04	3.182,04	103,40	100,80	102,4
3. Kajenje	5.180,00	2.800,00	2.800,00	5.180,00	2.800,00	2.800,00	100,00	100,00	100,0
4. Oblačila	25.230,44	15.556,62	785,21	30.844,94	19.074,56	866,04	101,60	100,90	101,4
5. Obutev	5.701,47	4.353,52	0,00	6.728,51	4.838,97	0,00	100,70	100,30	100,3
6. Stanovanje	23.697,79	17.066,60	13.925,23	28.855,67	20.490,82	16.688,12	103,30	101,60	102,9
7. Ogrevanje, razsvetljava	20.299,86	14.195,93	12.049,96	25.079,32	16.944,93	14.368,69	108,60	100,20	106,2
8. Gospodinjska oprema	11.665,76	6.173,13	0,00	13.870,55	7.168,22	0,00	101,20	100,30	101,0
9. Higiena, zdravstvena nega	14.350,31	12.013,08	8.488,67	16.131,37	13.377,72	9.834,67	101,90	100,10	101,4
10. Izobr., kultura, razvedrilo	34.160,53	12.520,23	6.377,66	38.376,83	13.945,12	6.557,56	103,30	100,80	102,1
11. Prometna sr. in storitve	29.435,73	10.717,30	5.004,70	36.409,29	13.959,64	5.511,50	100,90	100,60	100,6
12. Razni predmeti in storitve	3.758,66	2.241,49	0,00	4.690,45	2.497,94	0,00	103,40	100,50	102,5
13. Drugi izdatki	39.808,18	9.797,34	8.638,87	42.787,10	10.128,33	8.638,87	103,40	100,50	102,5
SKUPAJ (v SIT)	**272.852,79**	**149.732,95**	**100.368,03**	**320.659,39**	**176.051,52**	**116.090,71**			

Stopnja rasti košaric III.97/XI.96	3,26	3,48	4,15	3,28	3,49	4,22
Stopnja rasti košaric III.97/II.97	0,55	0,51	0,44	0,55	0,51	0,44
Stopnja rasti košaric III.97/III.96	13,37	11,34	11,78	12,80	10,94	11,55

Struktura življenjskih stroškov

1. Hrana	18,69	26,14	38,99	19,67	27,06	41,04
2. Pijača	3,14	2,11	3,15	2,69	1,81	2,74
3. Kajenje	1,90	1,87	2,79	1,62	1,59	2,41
4. Oblačila	9,25	10,39	0,78	9,62	10,83	0,75
5. Obutev	2,09	2,91	0,00	2,10	2,75	0,00
6. Stanovanje	8,69	11,40	13,87	9,00	11,64	14,38
7. Ogrevanje, razsvetljava	7,44	9,48	12,01	7,82	9,62	12,38
8. Gospodinjska oprema	4,28	4,12	0,00	4,33	4,07	0,00
9. Higiena, zdravstvena nega	5,26	8,02	8,46	5,03	7,60	8,47
10. Izobr., kultura, razvedrilo	12,52	8,36	6,35	11,97	7,92	5,65
11.Prometna sr. in storitve	10,79	7,16	4,99	11,35	7,93	4,75
12. Razni predmeti in storitve	1,38	1,50	0,00	1,46	1,42	0,00
13. Drugi izdatki	14,59	6,54	8,61	13,34	5,75	7,44
SKUPAJ:	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Vir: Statistični urad Republike Slovenije — *Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS*

KOMENTAR:

Cene na drobno so bile marc primerjavi s februarjem višje za %, v primerjavi z decembrom za 1,8 %, v primerjavi z marc lani pa za 7,4 %.

Cene življenjskih potrebščin bile marca v primerjavi s februar višje za 0,5 %, v primerjavi z cembrom lani za 2,5 % in v pr rjavi z marcem lani za 7,2 %. Naj so se marca podražili izdelki in ritve v skupini raznovrstno bl in storitve, v povprečju za 1,1 Cene za gostinske in druge st tve, za rekreacijo in kulturo so višje za 1 %. Obutev in oblek bila dražja za 0,8 %. Transpo bil dražji za 0,8 %. Cene hran brezalkoholnih pijač so bile n za 0,2 % zaradi cenejše zeleni

Strokovna sl

ČE NE BO PREVENTIVNEGA DELOVANJA SINDIKATOV, BODO PRAVNIKI OB SAPO

»Naša služba (beri: štirje pravniki, op. a.) je lani obravvala 6.638 strank in 804 spise, članstvu pa posredovala 515 pravnih nasvetov,« je v poročilu o delu službe pravpomoči (SPP) pri Območni organizaciji ZSSS Ljubljain okolice zapisal Gorazd Fabjančič, dipl. iur., in pouril, da se je njihova »produktivnost« v primerjavi z letom prej povečala za celih 28 odstotkov. »To je najbrž dolj zgovoren podatek, da se razmere na področju pravne rnosti delavcev vse prej kot izboljšujejo.«

Čeprav nekateri filozofi tro, da je statistika kot bikinke nnogo odkriva, bistvo zakriva si za ponazoritev razmer venrle kaže ogledati nekaj štelk iz obsežnega poročila, ki do že same po sebi dokazole »problematičnost« nekaih področij iz delovnoprae zakonodaje.

dločno proti kanam

Individualni delovni spori kupno 815) so bili v tehle devah (po številu): zahteva varstvo pravic v podjetju 43), tožba na Delovno in cialno sodišče (DSS, 145), pravljalna vloga na DSS 7), predlog za izdajo začasne redbe na DSS (8), pritožba Višje delovno in socialno dišče (VDSS, 19), odgovor pritožbo na VDSS (10), umik žbe DSS (53), predlog za vršbo na Okrajno sodišče 4), zastopanje (23), odpoved oblastila (16), pravno mnenje 1), predlog izvensodne posnave (8), dopisi (89) in 21 ugih »podrobnosti«.

Pri tem »predmetu« se je ajveč obravnavanih zadev 62 ali 44,4 odstotka) nanašalo denarne terjatve. Sledijo: enehanje delovnega razmerja 34 zadev ali 28,7%), razpoanje delavcev (119 ali 14,6) disciplinski postopki – brez enehanja delovnega razmerja 5 ali 14,6). Preostalih 6,8 odtka individualnih delovnih orov so lani predstavljale uge »podrobnosti« (presoja konitosti pogodbe o zapotvi, delovno razmerje za ločen čas, sklenitev delovga razmerja, letni dopust, rovanje pravic in obveznosti, lovni čas itd., nenazadnje pa di varstvo sindikalnega zaupka). Skupno je bilo obravvanih 678 zadev, od tega kar 81 (27%) za kovinarje…

Pri **socialnih sporih** je moa SPP največkrat na pomoč branjenju pravic iz socialga, pokojninskega in invaskega zavarovanja (46 zadev ali 78 odstotkov vseh). V šestih primerih (10,2%) je posredovala na področju pravic iz zdravstvenega zavarovanja, v sedmih (11,8%) pa na področju pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti.

Na 362 obravnavah zastopali kar 4.137 strank

Na obseg in odgovornost dela službe pravne pomoči pri Območni organizaciji ZSSS Ljubljane in okolice so v preteklem letu močno vplivali tudi stečaji in prisilne poravnave: njihovo število se je v primerjavi s šestimi v letu 1995 lani povzpelo kar na 23! A to še ni vse: ker je prišlo do prerekanja terjatev delavcev in je bilo treba pred sodiščem začeti postopek za njihovo ugotovitev, so morali v letu 1996 za nameček obravnavati še 13 stečajev nad podjetji iz preteklih let. Poglejmo »podrobnosti«!

Stečajni postopki (16): IMP Dvigalo (38 delavcev), Utensilia (7), Elitna konfekcija Novost (79), TT Tekstilana Kočevje (235), Tkalnica Vižmarje (150), Lift Inženiring (25), Slikoplesk Termoplast (47), Slovenijales – prodajni centri (16), Iskra Terel (44), IGO – industrija gostinske opreme (11), Iskra Stikalni elementi (kasneje prisilna poravnava, 2), Elektrotehna Eltra (43), Tovarna kovinske galanterije (424), Tiskarna Slovenija (1), Inkop Kočevje (122) in KOT – tovarna kovinskega okovja (100).

Prisilne poravnave (7): Rašica – tovarna pletenin (561), Emona – Mesna industrija Zalog (283), PZI Dan (82), Iskra Kibernetika – Tovarna Vega (3), Iskra Commerce (85), Agrotehnika Trgovina (118) in Iskra Elektrozveze (3).

Pri uveljavljanju denarnih terjatev pred pristojnimi organi v podjetjih (40 odstotkov) in pred sodišči (60 odstotkov) je pravna služba Območne organizacije ZSSS Ljubljane in okolice lani na 362 obravnavah (!) torej zastopala kar 4.137 delavcev – večinoma kovinarjev, trgovcev in gradbincev!

Pred sodišči 80-odstotna uspešnost!

Seveda se po vsem tem zastavlja vprašanje, kako uspešna je bila SPP pri opravljanju svojega svojega dela in poslanstva. »Kar zadeva postopke pred pristojnimi organi v podjetju, se v individualnih sporih zgodba iz preteklih let, žal, ponavlja: vložili smo 343 zahtev za varstvo pravic, povratne informacije o izidu pa dobili samo v 103 primerih. K temu pa ne prispevajo samo podjetja, temveč v veliki meri tudi stranke same, saj se jim ne zdi vredno, da bi nas obvestili o odločitvah,« je v poročilo o delu SPP zapisal Gorazd Fabjančič. »Iz nepopolnih podatkov lahko ugotovimo, da je bila zahteva za varstvo pravic v 44,5 odstotka rešena v korist delavcev, v 3,8 odstotka primerov delno, v 38,8 odstotka primerov pa zavrnjena. V 7,7 odstotka primerov je bilo sporno razmerje rešeno s poravnavo – torej v korist stranke, v 1,4 odstotka primerov (glede na vse vložene zahteve za varstvo pravic) pa smo zaradi molka vložili tožbo na sodišče.« Na sodiščih je bilo ugodeno 57 zahtevkom (ali 45,2%), delno pa petim (3,9%); 24 zahtevkov (19%) je sodišče zavrnilo, v 28 primerih (22,2%) pa je prišlo do umika tožbe »zaradi realizacije zahtevka s strani toženih strank. »Tako lahko ocenimo, da je uspešnost obravnavanih primerov pred sodiščem spet več kot 80-odstotna…«

Štiričlanska ekipa službe pravne pomoči pri Območni organizaciji ZSSS Ljubljane in okolice je prepričana, da je svoje delo opravila strokovno in korektno. »Vendar pa vseh težav na delovnopravnem področju ne bo mogoče reševati s pravnimi postopki pred pristojnimi organi,« opozarja. »Več pozornosti bo treba posvetiti tudi preventivni dejavnosti – tako sindikata kot drugih pristojnih služb.«

N. J.

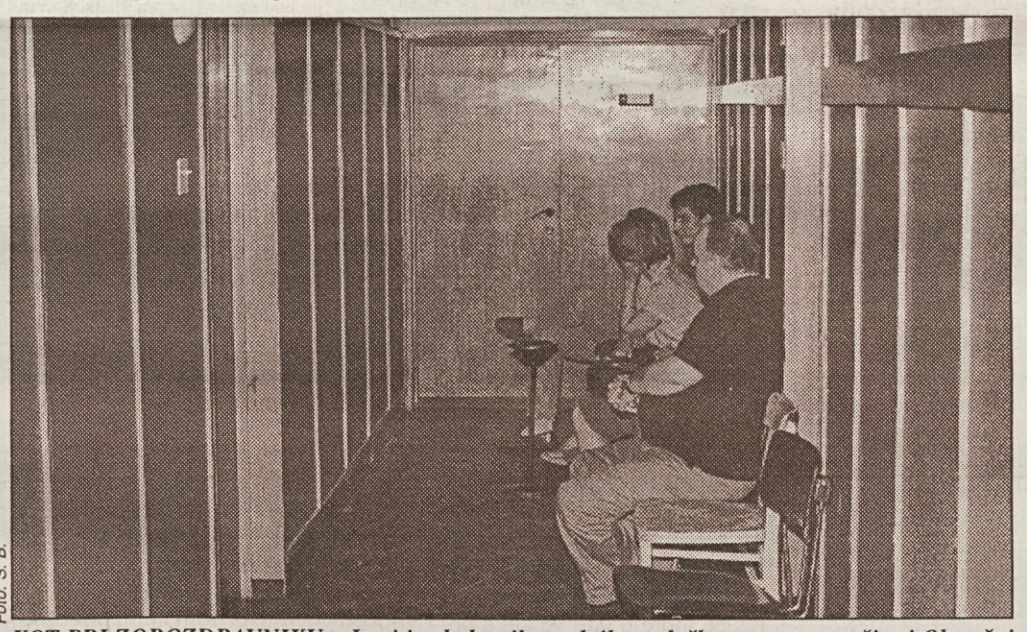

Foto: S. B.

KOT PRI ZOBOZDRAVNIKU – Lani je ob dnevih uradnih ur službo pravne pomoči pri Območni organizaciji ZSSS Ljubljane in okolice povprečno obiskalo po deset strank.

Poročilu SPP ob rob

Bodite previdni!

Pogodba o zaposlitvi ne more vsebovati manj ugodnih določil, kot jih predpisuje kolektivna pogodba dejavnosti. Zato se, preden podpišete kakršno koli spremembo te pogodbe, posvetujete s pravnikom v naši službi pravne pomoči. Če se s spremembo ne strinjate, se skladno s pravnim poukom v roku pritožite na organ, ki je naveden.

V ugovoru opišite svojo oškodovanost oziroma svoj poslabšani položaj. Nasprotujte utemeljitvi, če bi se takemu sklepu v podjetju lahko izognili ali če je sklep nezakonit, ker je v nasprotju z določili kolektivne pogodbe dejavnosti ali pa obstajajo drugi, učinkovitejši načini razreševanja nastale problematike.

Zavedati se morate, da je o delovnem mestu, na katerem delate, in v njegovem neposrednem okolju vam največ znanega. Zato morate, če vas nadrejeni prizadenejo, zahtevati objektiven pristop in dokazovati resnično stanje. Pogosto pomaga nastalo problematiko rešiti že posredovanje vašega sindikalnega zaupnika v podjetju ali obravnava sporne zadeve na seji izvršnega odbora sindikata.

Če pa konfliktne situacije ni mogoče rešiti v okviru podjetja, mora posredovati predstavnik sindikalne organizacije od zunaj. Potem sledi oblikovanje stavkovnih zahtev in izpeljava postopka nasprotovanja, če s tem soglaša večina delavcev.

Vzporedno pa se s kršiteljem vaših pravic spopadate na sodišču s strokovno pomočjo naših pravnikov. Vendar postopki na sodiščih še vedno trajajo predolgo, zato opozarjamo še na institucijo države, ki deluje v okviru ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, to je inšpektorat za delo, ki vrši inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov, ki urejajo delovna razmerja, plače in druge prejemke iz delovnega razmerja, zaposlovanje delavcev, sodelovanje delavcev pri upravljanju, stavke ter varnost delavcev pri delu. ***Za Ljubljano je pristojna enota, ki ima sedež na Trgu prekomorskih brigad 1, telefon 159 54 63.***

Če boste ugotovili, da je delo inšpekcijske službe neustrezno, jim pošljite pisno zahtevo in zahtevajte tudi njihov pisni odgovor. O postopku, ki ga izvaja inšpekcijska služba, pa obvestite tudi območno organizacijo.

N. J.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Zaradi drugačnega mnenja izključena iz sindikata?

V marcu so se sestali trije organi našega sindikata. Najprej je **nadzorni odbor** pregledal finančno poslovanje in ga v celoti potrdil. Zaradi racionalnosti in učinka prehoda na enoodstotno članarino je bilo ob koncu leta 2,500.000 tolarjev ostanka, ki smo ga namenili v rezervni sklad. Za letošnje leto smo glede na predvideni dotok nekoliko smeleje programirali nabavo opreme (računalnik), strokovno pomoč zunanjih sodelavcev pri izvajanju programa, izobraževanje na vseh ravneh in celovitejše informiranje.

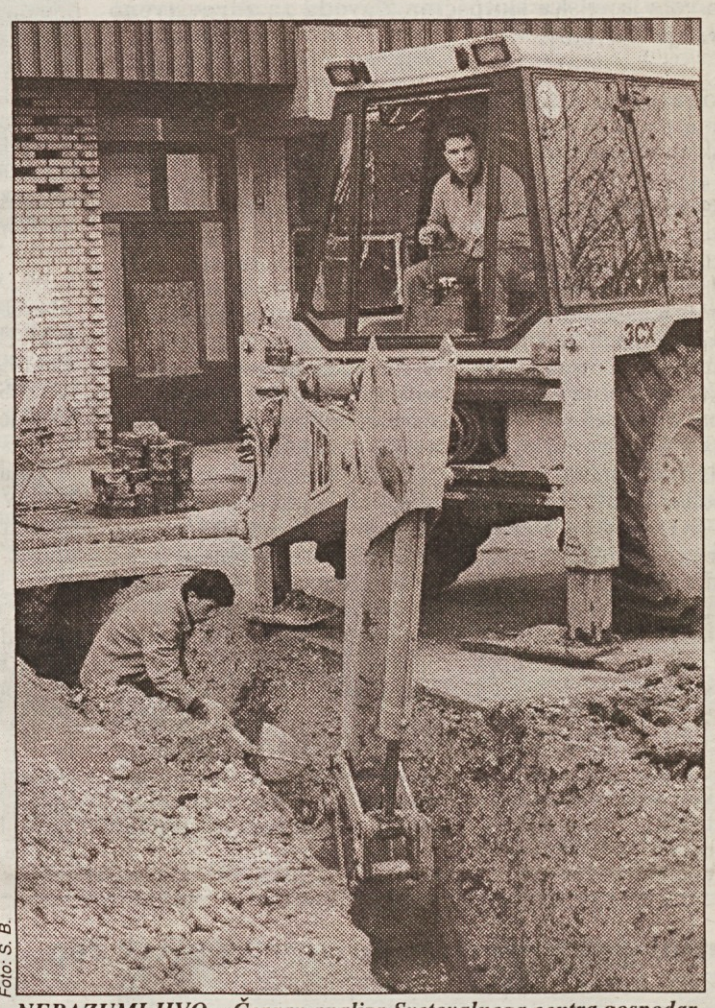

Foto: S. B.

NERAZUMLJIVO – Čeprav analiza Svetovalnega centra gospodarskih javnih služb nedvoumno potrjuje, da je bila izhodiščna plača za I. tarifni razred (54.025 tolarjev) septembra 1996 za 7,1 odstotka nad izhodiščno plačo po kolektivni pogodbi, vlada še vedno ni pripravljena sprejeti zahteve sindikata po štiriodstotnem zvišanju »enke«…

Na sestanku **komisije za kolektivna pogajanja** smo se seznanili z analizo plač z vidika uresničevanja kolektivne pogodbe za gospodarske javne službe na področju komunalnih dejavnosti in vodnega gospodarstva, ki jo je po skupnem dogovoru naročilo ministrstvo za okolje in prostor, izdelal pa Svetovalni center gospodarskih javnih služb. Analiza je narejena po stanju v septembru 1996. Ugotovljeno je, da je bila dejansko dosežena izhodiščna plača za I. tarifni razred 54.025 tolarjev, kar je 7,1% nad izhodiščno plačo po kolektivni pogodbi (KP). Višje izhodišče je bilo doseženo v 87% podjetij, na ravni KP je bilo v 18,5% in pod njo 4,5% podjetij. Povprečna plača v komunali je bila 110.159 tolarjev, kar je za 4,1% več od povprečja v gospodarstvu Slovenije. Tudi na podlagi te analize vlada še vedno ni pripravljena sprejeti naše zahteve po 4% višjem izhodišču v KP, kar smo že dosegli z zbornicama. Zato je bilo sklenjeno, da moramo analizo dopolniti še z našim pogledom, poiskati možno rešitev sporne zadeve in vse strokovno obrazložiti ter to obravnavati na seji ROS. Seznanili smo se še z aktualnostmi stanjem pri pogovorih o splošni KP in s tem v povezavi tudi o panožnih kolektivnih pogodbah.

Zahtevno sejo je imela **komisija za statut, organizacijo in kadrovske zadeve** pri ROS. Dva člana, ki ju je izključil izvršni odbor sindikata podjetja, sta se namreč skladno s statutom in pravnim napotkom pritožila na sklep na našo komisijo. V polni zasedbi smo poslušali ene in druge argumente. Oba člana sta bila izključena zaradi aktivnega nasprotovanja ustanovitvi sveta delavcev v njihovem podjetju. Delavci tudi zato niso izglasovali predloga sindikata oz. niso bili za oblikovanje sveta delavcev v podjetju. Pri obravnavi tega primera je večina članov komisije menila, da bi moralo priti do pomiritve, do enotnega dela sindikalne organizacije. Za uspešno delo sindikata morajo biti vsi enako zainteresirani. Možna so različna razmišljanja, cilj pa mora biti enoten in učinkovit. Cilj vseh nas je večji vpliv delavcev in njihovo sodelovanje pri upravljanju, kar sedaj omogoča edino svet delavcev.

Končni sklep komisije je bil, naj se postopek obravnave vrne v začetno fazo, torej v obravnavo ponovno na izvršni odbor. Na seji bo delegacija naše komisije in vodstvo ROS. Obenem naj se ponovi obravnava o ustanovitvi sveta delavcev, kar naj bo merilo pri končni odločitvi.

Miloš Mikolič, sekretar

SLOVENCI VSE BOLJ IN VSE DLJE BOLNI

Na bolniški smo v Sloveniji na dva povsem različna načina

Bolezenska odsotnost z dela v Sloveniji postaja problem. Analiza podatkov, ki jih zbirata Inštitut za varovanje zdravja v Ljubljani in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, je pokazala, da smo Slovenci danes veliko pogosteje in veliko dalj časa bolni kot pred desetimi leti. V obdobju 1985-1995 smo postali, sodeč po podatkih o bolezenski odsotnosti z dela, kar za 25% bolj bolni. Kljub temu, da se je v tem obdobju korenito zmanjšalo število zaposlenih (samo v letih 1990-1994 za 176.000 ali za 20%), pa je ostalo število zaradi bolezenske odsotnosti izgubljenih dni nezmanjšano. V letu 1985 smo bili vsi zaposleni skupaj na bolniški 12.300.528 koledarskih dni, leta 1995 pa 12.642.873 dni. Analizo je obravnavala aprilska skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Zavod raziskuje vzroke za naraščanje stroškov v zvezi z bolezenskimi odsotnostmi z dela oziroma absentizmom, saj le-ta postaja vse dražja postavka v zavodovih odhodkih. Kar 10,2 % svojih odhodkov je v letu 1996 izplačal za nadomestila plač zaradi bolezenske odsotnosti daljše od 31 delovnih dni, in med nego družinskega člana. To je le malo manj, kot je zavod v celem letu plačal za vsa zdravila. Leta 1996 je zavod za nadomestila plač namenil že 10,2 % vseh odhodkov ali 17 milijard tolarjev. To je kar 0,69 % bruto družbenega proizvoda. Z nadomestili delodajalcev pa znaša strošek nadomestil kar 1,4% bruto družbenega proizvoda. Če pa poleg nadomestil plače upoštevamo še zaradi bolniške nižji ustvarjeni dohodek, Slovenijo po izračunih zavoda "stane" zdravstveni absentizem 6 do in 7 odstotkov bruto družbenega proizvoda.

Povprečno je bolezenska odsotnost v letu 1996 trajala 17 dni. Znano je, da delodajalci izplačujejo nadomestila plače med bolniško do 30 delovnih dni. Zavod je pokril povprečno odsotnost 41 dni, delodajalec pa 11 dni. Delodajalci so do septembra pokrili tako 80% vseh primerov bolezenske odsotnosti.

Zavod za zdravstveno zavarovanje je skušal oceniti razsežnost bolezenske odsotnosti z dela v obdobju 1985-1995 s pomočjo naslednjih podatkov: odstotek izgubljenih koledarskih in delovnih dni v letu, povprečno število bolniških dni na posameznika v letu, povprečno število bolniških dni na posamezni primer bolezenske odsotnosti in koliko ljudi na 100 zaposlenih je bilo v povprečju v letu dni na bolniški. Glavni ugotovitvi sta, da odsotnost zaradi bolezni raste in da so med posameznimi slovenskimi regijami glede tega neverjetne razlike. Vedeti pa je treba, da gre kar 10 % absentizma na račun dolgotrajnih postopkov čakanja na oceno invalidske komisije.

Izgubljenih koledarskih dni zaradi bolezenske odsotnosti je znašal leta 1976 "le" 3,55%, leta 1986 že 4,82% in leta 1995 kar 5,5%. Isti podatek, preračunan na delovne dni, znaša 5,1%. Dnevno torej leta 1995 ni delalo 39.000 ljudi. Zavod je izračunal, da se bo, če se ohranijo sedanji trendi, absentizem v naslednjih letih povečeval še za 0,1% na leto in bo leta 2000 znašal že 5,9% izgubljenih dni. Razlike med regijami so opazne. Leta 1995, ko je v Sloveniji začasna odsotnost z dela zaradi bolezni znašala 5,5%, je na Ravnah na Koroškem znašal 9,1%, v Celju 7,6%, v Novem mestu 6,3%, v Ljubljani zgolj 4,9%, v Novi Gorici 4,4% in v Kranju 4,2%! V prvih devetih mesecih leta 1996 je bil delež izgubljenih dni v Sloveniji 4,8% (v aprilu 1996 je bila zdravniška stavka, ko se »bolniške« niso pisale).

Leta 1985 smo bili zardi bolezni v povprečju odsotni 13,7 dneva, deset let kasneje pa že 18,7 dneva. To je 36% več! V Novem mestu se je trajanje podaljšalo z 10,7 dneva na 22 dni, kar je 105-odstotno povečanje. Ravne na Koroškem so imele leta 1985 povprečno odsotnost 16,2 dneva, leta 1995 pa že 25,3 dneva! Na Ravnah so tudi najdlje bolni, računano na posameznika. Leta 1995 kar 29 dni (leta 1985 zgolj 11,9 dneva). V Kopru v letu 1995 na primer zgolj 9 dni.

> Pravzaprav pa je najzanimivejša ugotovitev zavodove analize, da se očitno bolezenske odsotnosti na Slovenskem lotevamo na dva različna načina.
>
> Na Ravnah in v Celju, na primer, imajo podpovprečno število bolezenskih odsotnosti z dela, zato pa so ljudje bolni nadpovprečno dolgo.
>
> V Novi Gorici, Kopru in v Novem mestu je število bolezenskih odsotnosti nadpovprečno, njihovo trajanje pa podpovprečno. Ostale regije so bolj ali manj povprečne.

Zakaj prihaja do teh razlik, še ni znano. Lahko, da gre za različne kriterije zdravnikov ali pa za različna pričakovanja oziroma zahtevnost pacientov. Večja zahtevnost ljudi pa še ne pomeni nujno višjega absentizma, kar dokazujejo podatki iz Nove Gorice, Kranja in Kopra. Na 100 zaposlenih v letu dni je zabeleženo povprečno 95 bolezenskih odsotnosti z dela. V Novi Gorici jih je 157, v Novem mestu 142, v Ravnah 89 in v Ljubljani le 84.

Zavod za zdravstveno zavarovanje se je odločil, da bo odslej gibanja bolezenske odsotnosti z dela spremljal kvartalno. Izvedenci zavoda bodo v sodelovanju s specialisti medicine dela in z zdravniki invalidskih komisij pripravili skupne strokovne doktrinarne podlage in merila za poenoten pristop pri ocenjevanju začasne bolezenske odsotnosti z dela. Z njimi bodo nato seznanili vse zdravnike. Razlike med regijami bo potrebno postopno odpraviti. Sčasoma naj bi se uvedla tudi praksa, da ima delavec med bolezensko odsotnostjo prednost pri čakalni dobi na zdravstveno storitev. Interes zavoda je pač, da se čimprej pozdravi in vrne na delo.

Na koncu naj povzamem razpravo Sandija Bartola, sekretarja Sindikata trgovine Slovenije, ki je kot član skupščine zavoda dosegel, da se je med sklepe skupščine zapisala še naslednja dopolnitev. Zavod naj razišče tudi, v kolikšni meri je v preteklih letih obolevnost slovenskih delavcev naraščala zaradi ukinjanja služb v podjetjih, ki skrbe za zdravje zaposlenih: obratne ambulante, obrati družbene prehrane, socialni delavci, službe varstva pri delu... Ukinjajo se aktivni preventivni oddihi, ostrijo se delovni normativi, uvaja se za delavce neugoden delovni čas, čemur ne sledi na primer varstvo otrok med delovnim časom staršev, prekinitev komunikacije z delavci pri vodenju.

> Konkretni primeri iz Slovenije v zadnjih letih kažejo, da delodajalec, ki zna na pozitiven način namesto kaznovanja motivirati delavca za doseganje delovnih ciljev, lahko v kratkem času za pol zmanjša bolezensko odsotnost z dela. Strokovnjaki zavoda ugotavljajo, da je le 20% bolezenskih odsotnosti z dela posledica izključno zdravstvenih težav.

Lučka Böhm

Vse manj možnosti dopustovanja za plitek žep

NARAVNA ZDRAVILIŠČA NAJBOLJ MIKAVNA ZA LETNI ODDIH

Po čem in kje bomo letos lahko dopustovali odrasli Slovenci, naše mlade generacije in armada upokojencev? Na to zanimivo in zdaj pred pragom poletja še kako aktualno vprašanje naj bi odgovoril posvet, ki je bil te dni v Domu sindikatov v Ljubljani pod taktirko Turistične zveze Slovenije. Pa smo slišali odgovor? Smo, saj so se »okrogle mize« udeležili (skoraj) vsi, ki največ vedo o naši turistični ponudbi, pa tudi o željah in plačilnih sposobnostih povprečnega in tudi nekoliko manj povprečnega Slovenca.

Odgovor se glasi: v primerjavi z lansko turistično sezono ne smemo pričakovati bistvenih sprememb! Nasprotno, mnogim, ki bodo želeli letos poleti vsaj za nekaj dni na zasluženi dopust, bo šlo precej za nohte. Zato pač, ker je delavski žep vse bolj prazen, dohodki velike večine upokojencev mizerni, tako imenovane sindikalne počitniške zmogljivosti pa iz leta v leto manjše. Kajpak, da ne bo nesporazuma, pa se tudi letos za kakih pet ali deset odstotkov Slovencev ni bati! Menedžerjem, poslancem, mnogim politikom in prenekaterim drugim počitnic zagotovo ne bo potrebno prebiti doma! S svojimi plačami si bodo z lahkoto privoščili takšno ali drugačno poletno sonce.

Čimprej zavarovati ogromno premoženje na Hrvaškem

Dr. Marjan Rožič, predsednik Turistične zveze Slovenije, je uvodoma poudaril, da se tako gospodarstvo kot politika še vedno niti približno ne zavedata pomena turistične dejavnosti za ves nadaljnji razvoj naše države. Ne gre zgolj za to, da je letni oddih izraz kakovosti življenja, temveč za mnogo več. Bistvo je, da imamo prav na tem gospodarskem področju še veliko neizkoriščenih možnosti, česar za večino drugih dejavnosti ne moremo trditi, in da pomeni vsako novo delovno mesto v turizmu več kot eno novo delovno mesto v spremljajočih dejavnostih. Torej ne gre zgolj za to, da omogočimo slovenskim delavcem in njihovim družinam potreben letni oddih, temveč tudi, ali celo v prvi vrsti, za gradnjo temeljev gospodarstva sploh. Gre za veliko novih delovnih mest v proizvodnji, prometu, kmetijstvu, obrti, pa tudi drugod, in za ustvarjanje nove vrednosti. Ko bo ponudba bogatejša, še bolj mikavna, bodo tuji turisti zagotovo odhajali iz Slovenije s precej bolj praznimi žepi. »Ob tem pa je nadvse pomembno,« je poudaril predsednik Marjan Rožič, »da enkrat za vselej pozabimo na dva sistema, ki smo ju bili vajeni v preteklosti. Na domači ali sindikalni turizem in na turizem za goste z devizami. Potrebujemo le kakovostno ponudbo, s katero bodo zadovoljni vsi turisti, ne glede na to, kako govorijo in s kakšnim denarjem plačujejo.«

Metod Zalar, direktor turistične agencije ATRIS, ki se ukvarja z borzo sindikalnega turizma in tudi organizacijo drugih zahtevnih aranžmajev, je menil, da bomo letošnje poletje Slovenci bolj malo dopustovali. »Razlogov za tako napoved je veliko, glavni pa so majhne plače, zelo veliko število brezposelnih, mizerne pokojnine in okrnjene delavske počitniške zmogljivosti,« je svojo napoved komentiral direktor Zalar. »Cene turističnih aranžmajev bodo namreč razmeroma visoke in večje od lanskih. Teden dopusta s polpenzionom bo veljal štiričlansko družino 800 do 1.200 nemških mark. To je zelo veliko, še posebno, če je kdo brez zaposlitve. Ob tem si ne smemo zatiskati oči pred tem, da bo letos število brezposelnih še poraslo in da ljudje, ki so že dolgo na zavodu, praktično nimajo nobene možnosti za pošten dopust. Podobno velja za upokojence, ki imajo povprečne ali celo podpovprečne pokojnine. S 14.000 tolarji regresa si celo najbolj skromni upokojenci res ne morejo kdo ve kako pomagati. To bi bilo morda dovolj le za gašenje žeje, kako kupico sladoleda, za poravnavo hotelskega računa pa bo potrebno precej več cvenka. Glede slovenskih počitniških zmogljivosti, ki so po osamosvojitvi ostale onkraj državne meje, to je na hrvaški obali, pa menim, da bi morali ustanoviti nekakšno gospodarsko interesno združenje, ki naj bi s premišljeno in dorečeno strategijo upravljalo to velikansko slovensko imetje. Vrednost vseh slovenskih počitniških zmogljivosti v sosednji državi je, če upoštevamo tudi pripadajoča zemljišča in vso opremo, 3,5 milijarde mark! Samo na poreški rivieri imamo najmanj 300 počitniških objektov! Zato je skrajni čas, da stopimo skupaj in se dogovorimo, kako bomo zavarovali plod dolgoletnega garanja in odpovedovanja naših delavcev. Glede na to, da sedaj ni nihče pravi gospodar teh objektov, mnogi predlagamo, da bi imetje prenesli na sindikate. V vsakem pogledu bi bilo omenjeno interesno združenje uspešnejši gospodar, kot so sedaj razpršeni in v glavnem precej nemočni posamezniki. Poudarjam, da nam glede vsega tega že teče voda v grlo, saj hrvaška vlada me bo odstopila od svojih zahtev. Zato moramo zelo pohiteti. Pri tem pričakujemo pomoč vladnih organov. Konec koncev noben počitniški dom ni bil podarjen, vse zmogljivosti smo trdo prigarali. Pri iskanju pravice pa nam zagotovo morajo pomagati odgovorni, saj so nekdanji oziroma dosedanji upravljalci v glavnem brez možnosti, da bi rešili svoje imetje...« opozarja direktor Metod Zalar.

Zdravilišča, gorski kraji in kampi

Združenje za gostinstvo in turizem pri Gospodarski zbornici Slovenije je na posvetu zastopala Danica Zorko, dolgoletna sodelavka zbornice in strokovnjakinja za vejo gospodarstva, ki mu pravimo turizem. Med drugim je povedala tole:

»Ena izmed pomembnih značilnosti domačega turizma je, da se tako imenovane sezonske konice ostrijo. Slovenci, ki si privoščijo počitnice, gredo v glavnem na dopust predvsem v poletnih mesecih in tednih pred glavno turistično sezono in po njej. Tako v štirih najtoplejših mesecih dosegamo kar 55 odstotkov vseh prenočitev. Slovenci najraje dopustujejo v naravnih zdraviliščih, na drugem mestu po obiskanosti so gorski kraji, na tretjem pa naši kampi. Zgovoren je tudi podatek, da si ljudje zelo želijo dopustovati v hotelih. V tujino je šlo lani na oddih 217.000, na hrvaško morje pa malo manj kot pol milijona Slovencev. Še najdlje so se domači gosti zadrževali v slovenskih naravnih zdraviliščih, vendar v povprečju le pet dni in pol...«

Predstavnika vlade in Centra za promocijo turizma Slovenije sta poudarila, da je lanskoletna akcija Imejmo se fajn, ki naj bi zadržala čim večje število domačih gostov v času počitnic doma, kar dobro uspela. Bi pa še bolj, če bi z njo bolj pohiteli in je ne bi slovenski javnosti predstavili šele pred samim začetkom poletja. Zato bo center akcijo nadaljeval, saj mnogi Slovenci še vedno niso dovolj seznanjeni z domačo turistično ponudbo.

Ne glede na vse povedano naj ponovimo misel Turistične zveze Slovenije, ki je bila sklicatelj posveta: potreba po letnem oddihu raste, socialnoekonomske razmere pa so vse težje. Torej lahko upravičeno pričakujemo, da tudi letošnje poletje večina Slovencev ne bo videla ne morja ne kakega izmed mnogih domačih slovenskih naravnih zdravilišč.

Andrej Ulaga

Položaj v Steklarni Rogaška Slatina še zapleten

V odnosih med Skladom Republike Slovenije za razvoj in Steklarno Rogaška Slatina ni nič novega od prejšnjega tedna, ko je sindikat KNG zavrnil ponudbo sklada o načinu sanacije težkega finančnega položaja steklarne. Sindikat se želi še naprej pogajati o načinu sanacije in je zato upravi podjetja poslal svojo novo ponudbo, ki je vsebinsko v bistvu podobna prejšnji. Ko bo dobil mnenje uprave, pa jo bo ponovno poslal Skladu za razvoj. Ali se bodo iz pripravljenosti za pogovore "rodila" tudi nova pogajanja, pa bomo še videli.

Predsednik sindikata KNG v steklarni Albin Šrimpf nam je v sredo dejal, da je sindikat ponovil svoje pogoje v ponudbi, ki jo je ponovno poslal upravi podjetja, v katero ima popolno zaupanje.

Steklarna v Rogaški Slatini ima, kot kaže, dobre obete za prihodnost, obremenjuje pa jo stari dolg. Mnenja o tem, kako razrešiti to vprašanje, se med upnikom, Skladom Republike Slovenije za razvoj, in sindikati v steklarni razhajajo.

NESOGLASJE MED SKLADOM ZA RAZVOJ IN SINDIKATI

»Mi podpiramo novo upravo z Davorinom Škrinjaričem na čelu,« nam je zatrdil Šrimpf. »Pod novim vodstvom so se poslovno stvari začele izboljševati in kaže, da je sanacija podjetja povsem realna. Treba pa je razrešiti stare dolgove in pri tem vprašanju se s Skladom za razvoj ne ujamemo najbolje. Sklad namreč ne želi vlagati svežega kapitala v steklarno, ampak bi sanacijo izvajal na plečih zaposlenih. Temu pa se hočemo izogniti.«

Kot smo že pisali v prejšnjih številkah Delavske enotnosti, je Steklarna Rogaška Slatina zašla v hude finančne težave zaradi velikih neproduktivnih investicij v preteklih letih in zaradi pretežnega izvoza na dolarski trg, kjer je bil zaslužek zaradi padajočega dolarja vse slabši. Ker steklarna ni mogla državi vrniti posojila, štiri milijone mark, ki ga je dobila leta 1991, je ta svoj interes prepustila Skladu za razvoj, ki je tako postal glavni upnik steklarne.

Jedro spora med sindikatom KNG v steklarni in Skladom za razvoj je način pomoči sklada pri saniranju dolga steklarne. Sklad je pred koncem marca letos poslal upravi podjetja svoj predlog o načinu saniranja starega dolga. Če ga bosta uprava in oba sindikata (v podjetju sta KNG, ki ima 75 odstotkov sindikalnega članstva, in Neodvisnost KNSS) sprejela, ga je sklad pripravljen spremeniti v lastniški delež, sicer pa ne.

Albin Šrimpf nam je o tej podobi povedal: »Trinajstega marca smo se o načinu saniranja pogovarjali tako z upravo kot predstavniki sklada. Predlog, ki ga je sklad pred koncem meseca poslal v steklarno, pa se močno razlikuje od obljubljenega. Sklad namreč želi, da bi se sindikata in uprava zavezali k nekakšnemu socialnemu miru, zaposleni pa naj bi prevzeli veliko večino bremena saniranja dolgov. Sklad hoče, da se delavci nepreklicno in v celoti odpovedo svojim terjatvam na račun neizplačanih plač in dodatkov k njim za zadnjih pet let. Vseh teh terjatev je za okoli 9 milijonov mark! Sindikata bi morala zbrati izjave vsaj 80 odstotkov zaposlenih, da se temu odpovedujejo. Zaposleni naj bi pristali tudi na odlog izplačila letošnjega regresa za leto dni ob 11-odstotni obrestni meri. V skladovem predlogu ni niti besedice o načinu sanacije podjetja in o načinu reševanja morebitnih presežnih delavcev. Sklad tudi ni odgovoril na naše predloge, ki smo mu jih poslali 4. marca letos.«

Sindikat KNG iz steklarne je Skladu za razvoj predlagal izdelavo programa sanacije, v katerem naj bo narejen program racionalizacije proizvodnje, program zniževanja stroškov poslovanja, program razreševanja vprašanja morebitnih presežnih delavcev in način razreševanja tega vprašanja ter ocena vodstva steklarne. Sindikat je hkrati terjal tudi sprotno in temeljito obveščanje partnerjev o poteku sanacije, obnovo in podpis podjetniške kolektivne pogodbe. Hoče pa tudi vedeti, kaj bo z zaostajanjem plač za določili kolektivne pogodbe, izplačilom regresa in drugih prejemkov. Najpomembnejša zahteva je predlog sindikata, da se neizplačani deli plač spremenijo v lastniške deleže podjetja.

»Na omenjenem sestanku in po njem so tako v vodstvu kot v skladu govorili, da so dogovori uspeli, potem pa smo dobili predlog Sklada, v katerem devet desetin naših predlogov sploh niso upoštevali. Pa ne samo to: udarili so tudi po soupravljanju. Sklad namreč zahteva tri člane, predstavnike kapitala v nadzornem svetu in ločene seje predstavnikov kapitala in predstavnikov zaposlenih v njem. Tako določilo naj bi vnesli celo v statut podjetja.« Tako pripoveduje Alojz Šrimpf in dodaja, da sindikat zaenkrat nima namena zaostrovati položaja z radikalnimi ukrepi, pač pa se hoče pogovarjati in pogajati. Med spornimi vprašanji je tudi višina dolga steklarne. Šrimpf meni, da sklad napačno prikazuje dolg, ker je ta nižji. Sklad naj bi protizakonito obračunal zamudne obresti od leta 1993, smel pa bi jih obračunati menda samo za lansko leto, od 7. februarja, ko je bila delniška družba Steklarna Rogaška Slatina v register gospodarskih družb.

Toda, ali se bo uspel pogajati? V sredo ta teden nismo uspeli govoriti z Davorinom Škrinjaričem, vodjem uprave steklarne. Govorili pa smo z Milošem Resnikom, pooblaščencem Sklada Republike Slovenije za Steklarno Rogaška Slatina. Ta je navedbe sindikata kajpak zavrnil. Predvsem se je čudil, da je sindikat presenečen nad skladovim predlogom razrešitve položaja, saj "so bili o vsem obveščeni na pogovorih sklada z upravo in predstavniki obeh sindikatov 13. marca".

»Odgovor sindikatov še čakamo,« je dejal Resnik. »Sindikat KNG je prej sklical tiskovno konferenco, nas pa še ni uradno obvestil o svojih stališčih. Zato o možnostih za nadaljevanje pogovorov ne morem govoriti, saj odgovora sindikatov še ne poznam. Moram pa poudariti, da sklad nastopa kot upnik, in tudi, da smo z upravo steklarne podpisali dogovor o višini obrestne mere za zamudne obresti. Kar pa se tiče vključevanja zamudnih obresti v dolg, moram povedati, da višina 618 milijonov tolarjev izhaja iz revalorizacije štirih milijonov mark posojila države steklarni leta 1991. Sami veste, kakšna je bila stopnja inflacije in višina obrestne mere tistikrat. V ta znesek torej zamudne obresti sploh niso vštete, z njimi vred pa dolg krepko presega 800 milijonov tolarjev. Sanacijski program pa je vsekakor naloga vodstva steklarne in kot vem, je v delu.«

Kakšna je prihodnost steklarne, če bi "partnerji" ostali vsak pri svojem in Sklad za razvoj ne bi več hotel spremeniti omenjenega dolga v lastniški (večinski) delež?

»Kot kažejo lanski in tudi letošnji podatki o tekočem poslovanju, se položaj izboljšuje. Novo vodstvo je izpeljalo nekaj ukrepov, ki so obetavni tudi v prihodnje, zlasti ob sedanji vrednosti doalrja. Vprašanje pa so seveda še vedno stari dolgovi, ki jih bomo morali vsekakor odplačati sami. S Skladom za razvoj ali brez njega,« je dejal Alojz Šrimpf.

M. S.

V letošnjem letu aktivnejša politika zaposlovanja

VEČ SPODBUD ISKALCEM DELA

Zaposlovanje postaja — žal tudi pri nas — vse težja naloga, zato je dobrodošla vsakršna spodbuda in pomoč pri tem skorajda Sizifovem opravilu. Konec lanskega leta je izšel pravilnik o izvajanju programov aktivne politike zaposlovanja kot osnova za delovanje Republiškega zavoda za zaposlovanje pri uresničevanuu programov aktivne politike zaposlovanja. Vsebina pravilnika sicer ni čisto nova, saj sta jo doslej opredeljevala zakon o zaposlovanju in zavarovanju v primeru brezposlenosti in navodilo ministrstva za delo, družino in socialne zadeve o izvajanju nekaterih ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Pravilnik, ki torej združuje vse te aktivnosti, je ne le nov, ampak tudi podrobnejši dokument. Velika novost pa je, da pravilnik terja za vsakogar, ki išče zaposlitev, izdelavo zaposlitvenega načrta, na podlagi katerega bo iskalec zaposlitve vključen v programe aktivne politike zaposlovanja. Pripraviti pa je treba tudi ukrepe, ki jih bo posamezen iskalec deležen.

Aktivna politika zaposlovanja obsega programe pomoči pri načrtovanju poklicne poti in pri iskanju zaposlitve, programe pomoči delodajalcem, programe preprečevanja brezposelnosti ter programe izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja brezposelnih. Ker nekateri znaki kažejo, da bo letos brezposelnost precej narasla, predvidevanja segajo do števila 137.000 do konca leta, je pomen tega dokumenta oziroma njegovega izvajanja še toliko večji.

Programi pomoči pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve vsebujejo nekatere novosti v ponudbi. Gre za različne oblike informiranja in motiviranja, predavanja, delavnice za iskanje zaposlitve, delavnice za odkrivanje poklicnega cilja, klube iskalcev zaposlitve ter razne oblike informacij o možnostih zaposlitve, usposabljanjih, izobraževanjih. Uvedeni so tudi programi pomoči podjetnikom oziroma delodajalcem. Namenjeni so predvsem delodajalcem na začetku poslovne poti, podjetnikom v težavah ali brez ustreznega znanja o upravljanju človeških virov. Ciljna "publika" so predvsem mali in srednji podjetniki in podjetniki s kadrovskimi težavami.

Programi preprečevanja brezposelnosti močno razširjajo dosedanje področja dela s presežnimi delavci, saj so do uveljavitve pravilnika na zavodih za zaposlovanje izvajali samo programe dokvalifikacij in prekvalifikacij. Zdaj so uvedeni programi izobraževanja in pospeševanja samozaposlovanja v odpovednem roku tudi za presežne delavce. Programe prekvalifikacij in dokvalifikacij bodo v zavodu za zaposlovanje izvajali tudi za začasno presežne delavce, na novo pa so uvedeni programi usposabljanja in izobraževanja invalidov, ki jim grozi brezposelnost.

Dolgotrajno nezaposlenim so namenjeni posebni programi izobraževanja, usposabljanja in samozaposlovanja. To so ljudje, ki si niso uspeli pridobiti zaposlitve kljub lastni aktivnosti in svetovanju zavoda za zaposlovanje ali njegovemu posredovanju dela. Programi pospeševanja zaposlovanja deloma nadomeščajo dosedanji program sofinanciranja pripravništva, deloma usposabljanje z delovnim razmerjem v okviru priprave. Zraven sodijo posebni programi za pospeševanje zaposlovanja invalidov ter subvencije delodajalcem, ki zaposlijo brezposelne z manjšimi delovnimi zmožnostmi. Mišljene so osebe, starejše od 50 let, katerih znanja in potencialov ni več mogoče razviti.

V pravilniku je velik poudarek dan posebni obliki samozaposlovanja težje zaposljivih oseb, tako imenovanim kooperativam. Te so novost, omogočajo pa sodelovanje vseh partnerjev v kooperativi pri odločanju. Njihov cilj ni toliko dobiček kot zagotovitev delovnih mest za ljudi, ki bi sicer težko našli delo v drugih podjetjih, in pa uresničitev raznih razvojnih in raziskovalnih projektov na krajevnih ravneh. Sicer pa ti programi zajemajo še usposabljanje za samozaposlitev, finančno pomoč pri samozaposlitvi in pomoč pri ustanovitvi in razvoju kooperativ.

Pomoč dolgotrajno nezaposlenim in težje zaposljivim osebam so tudi javna dela, ki so se v minulih letih lepo razmahnila. Svojo socialno in zaposlitveno funkcijo dobro opravljajo, čeprav to niso dela za nedoločen čas in se pri njih tudi ne da veliko zaslužiti. So pa za težje zaposljive ljudi dobrodošla vključitev v delo, nudijo jim tudi strokovno usposabljanje in socialno varnost. Pravilnik omogoča ljudem, ki opravljajo javna dela, dodatne oblike usposabljanja, pogostejše prehajanje v zaposlitev ali samozaposlitev. S tem pa tudi spodbujajo lokalni razvoj.

N. L.

Iskalci dela so z novim pravilnikom o aktivni politiki zaposlovanja deležni večje pozornosti in pomoči države, tudi materialne. Nova oblika ustvarjanja delovnih mest so tako imenovane kooperative.

Januarske plače nižje od decembrskih

Povprečna bruto plača v podjetjih in drugih organizacijah je bila v januarju v Sloveniji 138.568 tolarjevali za 1,6 odstotka manj kakor lani decembra. Ker pa je bilo v januarju zaostalih izplačil v povprečju po 362 tolarjev (zaradi periodičnih ali zaključnih računov), je bila plača za delo, opravljeno v januarju, 138.224 tolarjev. Povprečna bruto plača na plačano uro pa je januarja bila 775 tolarjev ali za 3,7 odstotka manj kot v decembru 1996. Januarja je bilo za 2,3 odstotka več plačanih delovnih ur kot lanskega decembra, ko so bili prazniki. V povprečju je vsak zaposleni delal 179 plačanih ur; največ, in sicer v povprečju 193, pa so jih imeli delavci pri oskrbi z elektriko in plinom. Njihovo nasprotje so bili zaposleni v izobraževalnih dejavnostih, ki so v januarju imeli v povprečju po 172 plačanih ur.

Povprečne bruto plače na zaposleno osebo so se v januarju znižale v desetih področjih dejavnosti, v petih pa so se povečale. Najbolj so se zvišale v rudarstvu, za 5,1 odstotka, padle pa so najbolj v kmetijstvu, za 6,3 odstotka. Povprečen plače za plačano uro pa so se januarja zmanjšale v 14 področjih dejavnosti, najbolj v prometu, skladiščenju in zvezah, za 8,8 odstotka, zvišale pa so se najbolj v javni upravi, obrambi in socialnem zavarovanju, in sicer za 0,7 odstotka.

M. S.

»Ne, za nas ni zime!« radi prisegajo najbolj zagrizeni kolesarji; vsaj za kak konec tedna, če ne še pogosteje, se preselijo v toplejše kraje in nabirajo kilometre. Za veliko večino rekreativcev pa ostaja kolesarstvo sezonski šport, ki jih tako ali drugače navdušuje od ene do druge zime. Pričujoči zapis, ki je namenjen predvsem njim, nima ambicije posredovati kakšne edino zveličavne poti k uspehu. Zadovoljni bomo že, če bo tisti, ki hoče intenzivno živeti s kolesom, našel v naslednjih vrsticah namig za iskanje prave poti, pravega načina treninga in tempiranja priprav na večje preizkušnje.

Prepričanih seveda ne bomo prepričevali; za tiste, ki še omahujejo, pa najprej nekaj o tem, kaj o kolesarjenju menijo ljudje, katerih argumente imamo v vsakdanjem življenju največkrat za avtoritativne. »Kolesarjenje je najboljši šport za srce in krvni obtok!« trdi dr. Kurt Hausdorf, internist in specialist športne medicine iz Münchna. »Srčna mišica se med vrtenjem pedal postopoma prilagaja na hujše napore in deluje vedno bolj gospodarno, pa tudi dihanje je bolj poglobljeno, tako da organizem dobiva čedalje več kisika.« Najbrž ne bo odveč, če dodamo še tole resnico: »Za krvni obtok je zlasti pomembno mišično delo nog. In ker smo ljudje dvonožci, potrebujemo dejavnost, ki pomaga črpati kri iz spodnjih delov telesa navzgor proti srcu. Prav to funkcijo pa opravljajo mišice nog pri ritmičnem potiskanju na pedale; delujejo kot črpalke, ki pospešujejo pretakanje venozne krvi!«

Kot nalašč za dvonožce

»Pri kolesarjenju gre za ciklično ponavljajoče se gibe spodnjih okončin, torej pretežno za obremenitev mišičja nog, delno pa tudi hrbta in trebuha,« pa pravi dr. Vanja Vuga, specialist medicine športa z ljubljanskega UKC. »Pri primerni, individualno odmerjeni vadbi - prava intenzivnost, pogostnost in čas trajanja - so dokazani pozitivni učinki tudi na srce in pljuča. Precej se povečata telesna vzdržljivost in moč spodnjih okončin. Tak način kolesarjenja je lahko tudi pomemben del terapije pri bolnikih z obolenji srca, nekaterimi oblikami zvišanega krvnega tlaka, pretočnimi motnjami medeničnih arterij itd. Tudi pri razgibavanju in krepitvi poškodovanih mišic nog in pri zdravljenju sklepov spodnjih okončin je lahko ta zvrst gibanja zelo koristna.«

In če vprašate, kateri šport bi priporočil tistim, ki imajo preveč kilogramov, dr. Vuga spet ne bi mogel mimo kolesa. »Zanje je zelo primerno kolesarjenje; predvsem zato, ker pri gibanju ne nosijo svoje teže,« bi vam odgovoril. »Seveda pa pretiravanje, zlasti pri starejših, lahko pripelje do okvar srčno-žilnega sistema, poškodb in okvar kolenskih sklepov, Ahilove tetive in mišičja goleni...«

Zatorej, kakršnikoli ste že: najprej pamet v roke, potem pa hop! na kolo...

Ne bojte se klancev

Med prvimi vožnjami, s katerimi se boste »spajali« s svojim jeklenim konjičkom, si boste seveda najprej ogledali, kakšen je vaš stari »poligon«: ali je cesta, na kateri ste trenirali lani, čez zimo morda »vzcvetela« ali pa postala že (pre)nevarno obremenjena z motoriziranim prometom. Če je tako, si pač poiščite drugo; ni vrag, da je ne bi kje našli! Le na to nikar ne pozabite, da ne bo brez klanca.

V začetnem obdobju naskakovanja klancev je najbolj važno pravilno doziranje obremenitev. Kdor ima možnost, naj torej določi dan za daljše ravninske vožnje, dan za daljše in enolične klance (3 km in več) in dan za vožnjo po razgibanem terenu s številnimi krajšimi in različno zahtevnimi vzpetinami. Kolesar se mora naučiti predvsem enakomerno porazdeljevati svojo moč, tako da ne bo ostal izčrpan sredi poti. Idealno je, če si s pomočjo merilca srčnega utripa določi delovni pulz, ki naj bo 10 odstotkov pod anaerobno mejo. Če je ta vrednost 160 in se bo tega pulza držal na vseh treningih, bo kmalu ugotovil, da bo v isti klanec vozil iz tedna v teden v težjih prestavnih razmerjih in ob večjem številu vrtljajev gonilk, torej vse hitreje. Rezerva do anaerobne meje pa je potrebna za učenje pobegov: kdor je že napet do konca, ne bo sposoben preiti v napad ali ujeti ubežnike niti na zahtevnejšem tovariškem izletu, kaj šele na dirki. Vse pomembnejše etapne kolesarske dirke pa se odločajo prav na gorskih prelazih. Po legendarnem Faustu Coppiju je celo najvišji italijanski alpski prelaz Stelvio (2.758 m!) dobil ime »Cima Coppi«, po Coppijevih sledeh pa je speljan tudi najtežji enodnevni supermaraton Cuneo-Pinerolo (pet prelazov v italijanskem in francoskem delu alpskega loka v enem dnevu!).

Vsaka športna dejavnost zahteva krajše ali daljše ogrevanje, ki pripravi organizem, da lahko da kar največ iz sebe. In ker so klanci tak moment kolesarjenja, ki že od vznožja dalje zahtevajo ta maksimum, poskrbite, da pridete pod klanec primerno ogreti. Razgibavanje ali vsaj nekaj kilometrov pred odločilnim spopadom s strmino bo še kako koristnih!

Poleg večje moči zahteva vožnja navkreber tudi stilistični perfekcionizem. Vsako poplesavanje na sedežu in »cukanje« balance je stran vržena energija! Tehniki vožnje posvetite torej vsaj toliko, če ne še več pozornosti kot v ravnini. Drugo je seveda stopanje na pedala, ki je skoraj obvezni del težjih vzponov. Strokovnjaki so izračunali, da lahko izkoristi telo z zravnano hrbtenico trikrat več lastne moči kot telo v zakrčeni kolesarski drži! Mnogi kombinirajo dve tretjini vožnje sede, tretjino na pedalih. Ob teh prehodih pa lahko pride zaradi različnih hitrosti vrtenja pedalov do različnih hitrosti vožnje. Temu se lahko ognete s pravočasno menjavo prestavnega razmerja, in to običajno za dva zobka!

Kako čim hitreje?

Če smo se aprila lotevali klancev, najšibkejše točke našega kolesarjenja, potem bomo maj posvetili pridobivanju hitrosti. Tehnični vidik hitrejše vožnje je enostaven: več obratov pri istem prestavnem razmerju ali trše prestavno razmerje pri istem številu obratov. In skupaj: čimveč obratov pri čimbolj trdem prestavnem razmerju. Vadba poteka v treh smereh: učenje hitrega vrtenja pedalov, krepitev (eksplozivne) moči in izboljšava tehnike.

Izberite si prestavno razmerje, ki ga z »običajnim« naporom poganjate s hitrostjo 80 obratov na minuto. Stopnjujte hitrost vrtenja do maksimuma trenutne zmogljivosti, ki je takrat, ko začne zadnjica poskakovati po sedežu. Nekoliko zmanjšajte ta ritem in ga držite eno minuto. Nato zmanjšajte na običajni ritem, čez minuto pa spet poženite na vso moč. To ponovite do petkrat in že kmalu se bo začela vaša osnovna hitrost vrtenja pedalov v dani prestavi občutno večati. V tej fazi priprav lahko uporabljate tudi izjemno lahke prestave za doseganje visokih obratov, in to tako po ravnih delih ceste kot med spusti.

Sedaj pa k vse tršim prestavnim razmerjem! Izberite si, npr. razmerje 53 x 15 in deset sekund stopnjujte ritem do maksimuma. Zadihajte ob lažji prestavi in spet na trdo. Šprintajte, denimo, čez nadvoze, ki so na vaši poti, poženite se čez gričke! Če pa vas bo kakšno daljše deževno obdobje morda zadržalo doma, si lahko precejšen del potrebne moči za večje hitrosti pridobite z vajami z utežmi, poskoki na zaboj, preskakovanjem vrvice ipd.

In še besedica o tehniki. Tudi v najhujšem šprintu mora ostati os telesa ravna, čeprav z »veslanjem« balance izravnavamo večje pritiskanje na pedale. Pri pospeševanju stoje na pedalih ne smejo ramena pogledati čez prednje pesto, ker bi tako razbremenili zadnje kolo, ki bi ga lahko začelo zanašati. Večina navedenih vaj je učinkovitejša pri treniranju v skupini, še zlasti, ker se ob zdravem tekmovalnem duhu šprinti vrstijo kot za stavo. Kljub temu je potrebno v začetnem obdobju upoštevati zlato pravilo, da naj bodo šprinti kratki (postopno stopnjevanje od 100 do 400 metrov), slediti pa jim mora nekajminutna vožnja v lažjem prestavnem razmerju.

Pred vrhunci sezone

Junija ga (skorajda) ni več klanca, ki se ga ne bi upali lotiti, s hitrostjo, ki ste jo dosegli, pa ste lahko lep kos poti sledili tudi tempu pravih tekmovalnih kolesarjev, s katerimi ste se slučajno srečali med treningom. Da, zdaj se že lahko začne zadnja faza načrtovanja vrhunske zmogljivosti - t. i. »peaking«. Kaj je pa spet to? Programiranje vrhunske forme do dneva natančno!

Poglejte na koledar kolesarskih prireditev (objavili ga bomo takoj, ko ga bomo dobili!) in se odločite, katerih »dirk« se boste udeležili (pri vsaki »kurji procesiji« najbrž ne boste zraven; navsezadnje ste opazili, da si tudi najboljši profesionalci z Indurainom na čelu ne privoščijo ravno vsakega tekmovanja!). In če vam je katera od njih še posebej pri srcu, se lotite »peakinga«.

Začetek teh zadnjih priprav poteka torej ob predpostavki, da je kolesar že dodobra napolnil svoje akumulatorje, skratka, da začenja to zadnje obdobje telesno in psihično pripravljen. V grobem se zadnji štirje tedni pred »odločilnim« nastopom delijo na dva dela: v prvi polovici prihaja do velikih obremenitev telesa, v zadnjih dveh pa do takih kombinacij počitkov in bolj ali manj zahtevnih voženj, da na 28. dan forma kar izbruhne na plano. Ampak to je za tiste, ki bi bili radi najboljši! Za vse druge pa bo Rogov trener Gorazd Penko posebej za DE pripravil tak načrt tempiranja forme (objavili ga bomo dobrih 60 dni pred štartom našega največjega maratona!), da se bodo vsi, ki se bodo v začetku julija udeležili maratona Franja, s spoštljivim rezultatom pripeljali na cilj v Tacen.

Za tiste, ki so se morda lotili svojega »peakinga«, pa tole opozorilo! Taka oblika treninga zahteva izredno zmogljivost in po doseženem dnevu vrhunske forme je neizbežen padec oziroma obnavljanje pokurjenih zalog. Pa tudi med samim intenzivnim treningom je potrebno zaznati, kdaj prehaja utrujenost v izčrpanost in v slednjem primeru nemudoma prekiniti tako vrsto priprav!

Julijski popravni izpiti

Je z močjo, hitrostjo in vzdržljivostjo vse v redu? Potem lahko mirno preskočite naslednje nasvete, ki poskušajo pomagati kolesarju, da sredi sezone odpravi najbolj očitne šibke točke.

Je to vzdržljivost? Popravite si jo lahko z daljšimi vožnjami (od 3 do 6 ur) enkrat na teden, med katerimi pa morate ves čas držati intenziven ritem (anaerobna meja). To bo mnogo bolj koristno od vsakodnevnih mučenj organizma z dolgimi, a ne dovolj intenzivnimi napori. Če se vzdržljivost kljub tem naporom ne povečuje, je velika verjetnost, da ste že pretrenirani. V tem primeru je treba narediti odločen korak nazaj: zmanjšati razdalje in prestavna razmerja za tretjino in začeti na novo. Ne bo škodil tudi razmislek o prehrani. Izbirajte kompleksne ogljikove hidrate, sadje, zelenjavo, naučite se hraniti med samim kolesarjenjem na daljše razdalje, predvsem pa dovolj pijte (nekaj malega o napitkih bomo objavili pred prvimi vrhunci sezone, ko bo nevarnost, da boste »pregoreli«, še zlasti velika!).

Kaj storiti sredi sezone za dvig moči? V tem času pride še najbolj v poštev jurišanje v klance. Za začetek si izberite 800-metrski odsek kakšnega klanca, ki ga nato večkrat zapored prevozite. Uporabljajte prestavna razmerja, ki bodo omogočila 80 obratov pedalov na minuto pri polni obremenitvi organizma, zadnji konček poti pa iztisnite iz sebe kar največ. Z večanjem moči povečujte prestavna razmerja. Lahko se lotite tudi daljših klancev, a srčni utrip ne sme preseči 80 odstotkov najvišjega možnega.

Zadostna vzdržljivost in moč bosta sami prispevali k povečanju osnovne hitrosti. Ostane še privajanje za šprinte. Naj vam bodo prometni znaki ali druga znamenja ob poti znak za začetek šprinta. Naučite se osvajanja velikih obratov v visokih prestavah s kombinacijami vožnje na pedalih in sede. Pa še to: ko greste šprintat, izberite krajše razdalje. Predvsem pa ne izčrpavati šprintov nevajenega organizma z zaganjanjem na začetku takega maratona, kot je Franja!

Namesto epiloga

Tako, zdaj je skorajda ni več skrivnosti, ki je ne bi poznali. Še več: če se boste ravnali po naših nasvetih, boste že »fant od fare«. A ne dokazujte se samo na dirkah! Zakaj pa ne bi, denimo, letos šli s kolesom na dopust, saj je menda svet najlepši - s kolesa?! In če nam bo jeseni naklonjeno »indijansko poletje«: ali veste, da je to najlepši čas za celodnevne vzdržljivostne ture!? A to je stvar vaše duše, kajne...

Na nas pa je, da vam za konec ponudimo še nekaj nasvetov, ki vam bodo prišli prav v naslednji sezoni. Najprej: takoj si omislite dnevnik! Zapiski vam bodo omogočili, da boste podoživeli lepe in manj lepe doživljaje; da boste ugotovili, kaj ste dobro speljali in kje ste ga polomili. Ste si cilje zastavili previsoko? Kdaj vas je izdala napačna prehrana, kdaj ste ostali brez napitka? Kdaj je šlo vse kot namazano? Kje ste na letošnji Franji doživljali krize in zakaj niste prišli hitreje v cilj? Odgovori že dajejo jedro priprav za naslednje leto. Po premisleku si boste gotovo zastavili bolj sprejemljive cilje. Navsezadnje: zakaj bi se dodatno izpostavljali stresu v dejavnosti, ki vam je zvečine le v veselje in ne najvažnejša stvar v življenju! Po končani sezoni posvetite kar največjo pozornost svojemu kolesu. Je potrebno kaj popraviti, zamenjati itd., da ne bomo ponavljali vsega, s čimer smo pravzaprav začeli tale prispevek. Po možnosti pa si privoščite temeljit zdravniški pregled tudi sami...

Nik Jug

Kolo je najimenitnejša iznajdba človeštva (W. Sarayan), zatorej:

VSI NA KOLO – ZA ZDRAV DUH IN TELO!

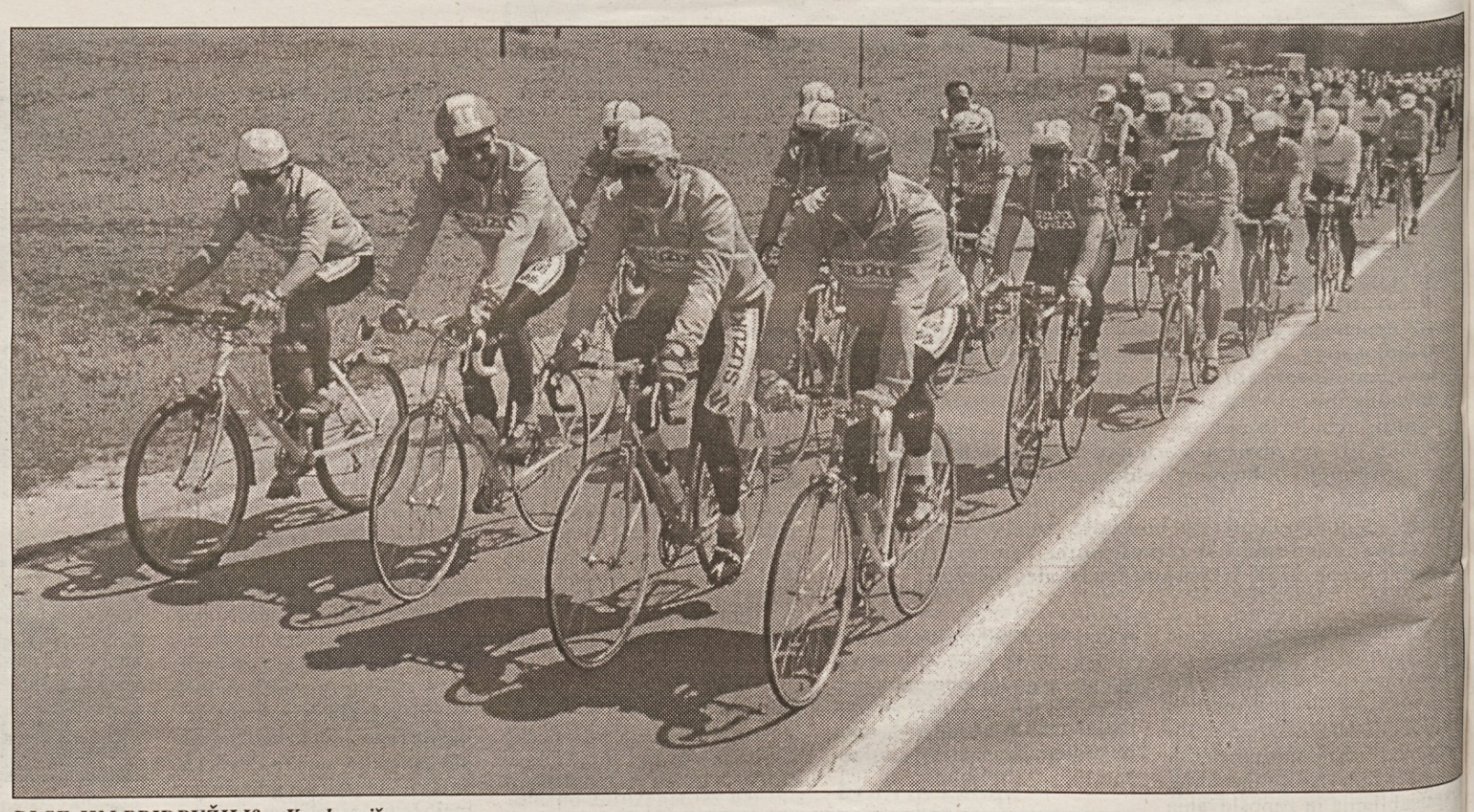

BI SE JIM PRIDRUŽILI? – Kar korajžno...

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalni seminar

ORGANIZACIJA SISTEMA SOUPRAVLJANJA

Cilj seminarja

Cilj izobraževalnega seminarja je prikaz vsebine organizacijskih in komunikacijskih razmerij med posameznimi organi v soupravljalski strukturi na eni strani (interna razmerja) ter med vsakim od njih in organi delodajalcev na drugi strani (eksterna razmerja). Gre za globalni model operativnega organizacijskega instrumentarija, ki naj bi ga spoznali udeleženci seminarja, in ki naj bi služil za čim doslednejše uresničevanje normativnih pravic delavcev iz ZSDU, na načelu sodelujočega vodenja.

Namembnost seminarja

Ta seminar je namenjen članom svetov delavcev, delavskim predstavnikom v nadzornih svetih gospodarskih družb in sindikalnim zaupnikom ter profesionalnim predstavnikom vseh ravni sindikalne organiziranosti.
Udeleženci seminarja morajo biti člani sindikatov, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Čas: četrtek, 24. april 1997

Trajanje seminarja: od 9.30 do 16.30 ure

Kraj izvedbe: Dom sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4, soba 16 v I. nadstropju.

Program seminarja:

od 9.30 do 9.45 ure

Uvod v seminar: Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS

Od 9.45 do 10.30 ure

Tema I:
Vloga in vpliv posameznih organov soupravljalske strukture v okvirih participativne organizacije

- bistvene značilnosti participativne organizacije
- položaj in vloga posameznih (so)upravljalskih organov v participativni organizaciji
- primerjava participativne in samoupravne organizacije
- vplivni dejavniki pri oblikovanju organizacijskega sistema soupravljanja

Od 10.45 do 13. ure

Tema II.
Svet delavcev kot osrednji organ sistema soupravljanja – v procesu socialnih interakcij in komunikacij

- področja in značaj delovanja sveta delavcev na raznih ravneh in prek raznih organov sodelovanja
- notranja organizacija sveta delavcev in delitve dela, glede na organizacijsko strukturiranost družbe in druge pomembne notranje organizacijske dejavnike
- organizacijska in komunikacijska razmerja sveta delavcev – interna in eksterna

od 13.00 do 14.00 ure: odmor

od 14.00 do 15.30 ure

Tema III.
Nadzorni svet in integralna vloga delavskih predstavnikov v sistemu razmerij med kapitalom in delom

- vloga nadzornega sveta v posameznih fazah procesa odločanja
- značilnosti integralne vloge delavskih predstavnikov
- sistem razmerij delavskih predstavnikov v delovanju nadzornega sveta

Od 15.45 do 16.30 ure

Tema IV.
Sistem razmerij delavskega direktorja pri vzdrževanju in razvijanju sodelovanja med kapitalom in delom

- položaj in vloga delavskega direktorja v upravi družbe in organizacijski strukturi vodenja
- vsebina in značaj razmerij med delavskim direktorjem ter delavsko predstavniškimi organi in zaposlenimi
- vloga delavskega direktorja kot nosilca upravnega kadrovsko-socialnega področja v izgrajevanju sodelujočega vodenja (kot temelja Deklaracije o sodelovanju kapitala in dela)

Strokovna izvajalka: dr. Zvonka Šarman, dipl. oec., svetovalka za organizacijo in upravljanje – Inštitut za razvijanje organizacijskih sistemov – "IROS" d.o.o., Ljubljana.

Metode dela: predavanje, razprava.

Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, Ljubljana, najkasneje do 17. aprila 1997. Seminar bomo izvedli, če bo 20 prijav, v kolikor bo prijav več, bomo preostale prijavljene uvrstili na naslednji seminar.
Kotizacija za seminar znaša 9.000 SIT za posameznega udeleženca (v ceno je vključeno gradivo ter osvežilni napitki). Prijavnici za seminar je treba priložiti potrdilo o plačilu kotizacije. Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila dodatno pripišite "Seminar V., sklic na številko 10".
Odgovore na dodatna vprašanja v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta na telefonski številki 061/316 489 in pri Jožici Anžel na telefonski številki 061/13 10 033, int. 281 ali 061/ 316 489.

Vanda Rešeta,
vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS

PRIJAVNICA za izobraževalni seminar
"ORGANIZACIJA SISTEMA SOUPRAVLJANJA",
ki bo 24. aprila 1997 v prostorih Doma sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4, soba 16 v I. nadstropju

Ime in priimek: .....

Datum rojstva: .....

Izobrazba, stopnja izobrazbe: .....

Naslov doma: .....

Zaposlitev, naziv in naslov družbe: .....

– delovno mesto: .....

Član sindikata dejavnosti Slovenije: .....

Član sveta delavcev: DA NE

Član nadzornega sveta: DA NE

(naziv in sedež družbe): .....

Telefonsko številka: – doma: ..... – v službi: .....

Žig in podpis odgovorne osebe:

V ....., dne .....

Avtor: Marko Dreščak

Delavska enotnost št. 12	SLUŠNA ZAZNAVA BREZ STVARNE PODLAGE	POLOTOK SEVERNE AMERIKE	RAJ, PARADIŽ	PRITOK SAVE PRI MEDVODAH	KAREL DESTOVNIK	NORVEŠKI SLOVNIČAR (Ivar Andreas)	IZVIR TOPLE VODE	PERUJSKI INDIJANCI	PLAČILO ZA UPORABO CESTE	ALJOŠA ŽORGA
NA ŽARU PEČEN SESEKLJAN ZREZEK										
NESEBIČEN ČLOVEK										
NEKDANJI PREBIVALEC PIREJSKEGA POLOTOKA					SPOLNOST					MESTO V OHIU, ZDA
PLAHA GOZDNA ŽIVAL					IZBRANA DRUŽBA / OTOČJE V VEL. MOLUKIH					
LANTAN / NEPLODNOST			PRISTAŠ IDEALIZMA	SLOV. PESNICA (Majda) / MANJŠI PANJ ZA SEKANJE				NIKOLAJ KOPERNIK / METALURŠKI DELAVEC		
						VRH V JULIJCIH / DEL CELOTE				
PLOŠČATA MORSKA RIBA	KOS TKANINE ZA BRISANJE	ZAHODNI VETER / AVTOMOBILSKA HITR. DIRKA						BRITANSKI GLASBENIK (Brian) / SMUČI		
PLOŠČA IZ SKRILAVCA ZA POKRIVANJE STREH				MATI GRŠKIH BOGOV		SLOV. IGRALEC (Boris) / STARORIMSKI POZDRAV				
NAČELA, PREPRIČANJE				NEVARNA DIVJA ŽIVAL	ZVEZNA DRŽAVA ZDA				MALIK	VEČJA TEKOČA VODA
NAGRADA OBČINSTVA ZA NASTOP					LITJE		SODOBNIK KELTOV / CERKVENI ZBOR			
RUSKI REŽISER (Aleksander)					TELIČEK / POSTOJNA			SLOVENSKI PUBLICIST (Lojze) / TORINO		
SALOMONOV UGANKAR			ZASTRUPITEV KRVI					DETE		
IZHAJA VSAK PETEK! BOGATE NAGRADE!			ČEBELJI SAMEC			Vsakih 14 dni novi Čvek		LETOVIŠČE NA ZREŠKEM POHORJU		

TURISTIČNA AGENCIJA ATRIS d.o.o.

Borza sindikalnega turizma

STALNO BORZNO SPOROČILO

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.
Pišite nam ali telefonirajte na 061/131-00-33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris.
Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

BOHINJ – počitniški hišici v **UKANCU, KRANJSKA GORA – PENZION SATURN** – nad jezerom. **MORAVSKE TOPLICE** –zasebna hiša, 2 –, 3 – in 4 –posteljne sobe, **POKLJUKA** – 2 – ali štiriposteljni apartmaji ali brunarica za 8 oseb, **RATEČE – PLANICA** – počitniški dom. **NOVIGRAD** – trisobno stanovanje, **BOHINJSKA ČESNICA** – privatna hiša, **BANOVCI** – termalna riviera – hišice za 4 osebe, **ROGLA** – apartmaji za 4 osebe, **ČATEŽ** – hišice za 4 osebe. **ATOMSKE TOPLICE** – za 4 osebe. **KANIN** – garsonjere ali enosobno stanovanje.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

V turističnih krajih potrebujemo ponudbo počitniških hišic v času prvomajskih praznikov.

C. DOPUSTI (predsezona)

BARBARIGA pri PULI – enosobno stanovanje, **PIRAN** – štiriposteljni apartmaji, **UMAG** – hotel in apartmaji, **NOVIGRAD** – hotel MAESTRAL, **MAREDA PRI NOVIGRADU** – dvosobno stanovanje , **POREČ** – hotel TAMARIS – 7 dni, polpenzion 262 DEM, hotel LUNA – 7 dni, polpenzion 205 DEM , hotel PICAL – 7 dni, polpenzion 320 DEM , hotel NEPTUN – 7 dni, polpenzion 217 DEM, **KRANJSKA GORA** – Penzion Porentov dom, dvosobne sobe. **MALI LOŠINJ** – 7 dni – 280 DEM. Na zahtevo vam lahko pošljemo poletno ponudbo – Katalog '97.

D. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje po domačih krajih ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.
Enodnevni izlet po **VIPAVSKI DOLINI** – malica, kosilo, ogled vinske kleti in degustacija vin, **IDRIJA** – enodnevni izlet v Antonijev rov rudnika živega srebra, **BELA KRAJINA** – obisk vinske kleti in ogled domačih obrti in sprostitev na kmetiji, **PIRAN** – križarjenje po Piranskem zalivu, ribji piknik in ogled podvodnega sveta, **MADŽARSKA IN AVSTRIJA – BUDIMPEŠTA – DUNAJ – PO LEPI MODRI DONAVI** – cena za skupine za 4 dni je 465 DEM.

E. SEJMI

HANOVER – industrijski sejem – 14. do 19. aprila, **MILANO** – Plast (orodja za plastiko in gumarsko industrijo) – od 5. do 10. maja, **FRANKFURT** – Alhema (sejem kemijske tehnologije, biotehnologije, varovanje okolja) – od 9. do 14. junija.

F. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA

PEKING – 12 dni, 3.450 DEM. **ZAKLADI TAJSKE** – 10 dni 2.800 DEM. **ISTAMBUL** – 4 dni 495 DEM. **EGIPT** – križarjenje po Nilu – 8 dni za 1.800 DEM. **New York** – 6 dni 1150 USD

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob pripravi vašega osebnega programa

I. PRVOMAJSKA POTOVANJA

Srečanje v Novigradu – od 30. 4. do 4. 5. – cena z prevozom 210 DEM.

J. POLETJE – DOPUSTI 97

Pokličite nas in poslali vam bomo katalog Poletje 97. Sindikalne zaupnike, ki bodo organizirali dopuste za večje število sodelavcev vabimo, da za ponudbo pokličejo ATRIS.

Zainteresiranim gostom lahko pošljemo tudi atrisovo ponudbo v celoti.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

Talum iz Kidričevega se je uspešno prilagodil novim časom

TALUM - TUDI GIGANTI SO LAHKO USPEŠNI

Na Štajerskem je v minulih letih propadla večina gigantov na področju kovinske in elektroindustrije, ki so bili včasih "paradni konji" slovenskega gospodarstva: od Metalne in Elektrokovine do Hidromontaže in Tama. V številnih drugih podjetjih v kovinski in elektroindustriji na tem koncu države pa so morali odpuščati trajno presežne delavce, zato je v severovzhodni Sloveniji že preko 15.000 brezposelnih kovinarjev. Eden redkih gigantov, ki se je uspel pravočasno preoblikovati in prilagoditi novim časom, je Talum iz Kidričevega. O tem, kako njegovi delavci živijo v sedanjih tranzicijskih časih, smo se pogovarjali z Ivanom Potočnikom, predsednikom konference sindikata kovinske in elektroindustrije (Skei) v Kidričevem.

Pravočasno prilagajanje

"Naše podjetje je bilo med prvimi, ki se je začelo preoblikovati in prilagajati novim razmeram," pravi kar malce ponosno Ivan Potočnik. "Konec osemdesetih let smo poslovali kot Tovarna glinice in aluminija. Takrat je bilo v podjetju (skupaj z obratom v Trbovljah) zaposlenih 1850 delavcev, naše podjetje pa je bilo z Impolom iz Slovenske Bistrice povezano v sestavljeno organizacijo Unial. Po tem, ko smo v Sloveniji začeli uveljavljati tržno ekonomijo, pa se je naše podjetje začelo zelo hitro prilagajati novim časom."

V Tovarni glinice in aluminija, ki se je preimenovala in preoblikovala v Talum, so začeli iz poslovanja izločati vse tiste dejavnosti, ki niso najožje povezane s proizvodnjo aluminija. Takšno poslovno politiko je podpiral tudi Sklad Republike Slovenije za razvoj, ki je med tem postal lastnik Taluma. Vsekakor pa je za uspešno poslovno in razvojno politiko podjetja v veliki meri zaslužno tudi njegovo poslovodstvo z direktorjem Danilom Toplekom na čelu.

"V našem podjetju smo najprej ukinili proizvodnjo glinice. To se je zgodilo avgusta 1991. Hkrati je bilo ustanovljeno sestrsko podjetje Silkem, ki je začelo proizvajati ekološko čiste proizvode od zeolitov do kalcijevega silikata. Novo podjetje daje delo in kruh okoli 135 delavcem," pojasnjuje Potočnik.

Kateri programi oziroma dejavnosti so se še izločili iz Taluma? "Talum je ustanovil veliko hčerinskih podjetij. Podjetje **Revital**, ki je v stoodstotni lasti Taluma, skrbi za urejanje okolja na lokaciji podjetja, poleg tega pa je še zelo razširilo svojo dejavnost. Podjetje, ki daje delo in kruh okoli 90 delavcem, prideluje v svojih rastlinjakih tudi vrtnine, rože in še marsikaj drugega. Ima tudi svojo cvetličarno, ki uspešno posluje. Za delavce pa je najbolj pomembno, da jih mora po ustanovnih aktih podjetja vzeti Talum nazaj v redno delovno razmerje, če bi zaradi kakršnega koli vzroka moral Revital v stečaj," pravi Potočnik.

Podjetje **Lego A**, ki je prav tako hčerinsko podjetje v stoodstotni lasti Taluma, pa skrbi za njegovo gradbeno vzdrževanje. Poleg tega se Lego A čedalje bolj uveljavlja tudi na lokalnem trgu gradbenih storitev.

Smotrna reorganizacija

Dejavnost bivšega tovarniškega obrata družbene prehrane pa sedaj opravlja podjetje **Vital**, ki zaposluje 43 delavcev. Podjetje, ki je v 100-odstotni lasti Taluma, upravlja letno kopališče, počitniške zmogljivosti in dvorano, kjer organizirajo plese, koncerte in druge prireditve. Kljub vsemu pa podjetje pestijo težave, saj že nekaj časa posluje z izgubo.

V hčerinskem podjetju Taluma **Vargas-Al** delajo bivši varnostniki in gasilci Taluma. Podjetje, ki je v stoodstotni lasti Taluma, delno skrbi tudi za varnostne razmere v kraju.

V Kidričevem je začelo delovati tudi invalidsko podjetje **Storal**, ki proizvaja palete in druge mizarske izdelke ter različne druge izdelke. Tudi to podjetje, v katerem je okoli 25 zaposlenih, je v stoodstotni lasti Taluma.

V **Livarni Trbovlje**, kjer si služi kruh blizu 90 delavcev, izdelujejo polizdelke iz aluminija, ki jih prodajajo na domače in tuje tržišče.

Poleg tega se je iz sistema Taluma izločilo še več manjših podjetij, ki so v njegovi lasti. **Trading** s tremi zaposlenimi se ukvarja s trgovsko dejavnostjo. **Stanalum**, ki zaposluje dva delavca, skrbi za gospodarjenje s stanovanjskim fondom Taluma. Podjetje **Alin**, v katerem delajo štirje delavci, pa opravlja dejavnost podjetniškega inkubatorja: skrbi za ideje in pripravlja usposabljanje za nove podjetnike.

Iz Taluma so se izločila še nekatera podjetja, ki so v večinski lasti zasebnikov. Med takšna sodi **Intra-Exip-Eurocast**, v katerem vlivajo aluminijasta platišča za avtombilsko industrijo. Sedaj dela v tem podjetju 50 delavcev, število zaposlenih pa se bo še povečalo. Tuji lastnik spoštuje vse pravice, ki jih delavcem dajejo kolektivne pogodbe in zakoni.

V zasebnem podjetju **Plesko** dela 6 delavcev, ki skrbijo za pleskanje prostorov. Podjetje **MFC** zaposluje 4 delavce in skrbi za fotokopirno dejavost in trgovino s pisarniškim materialom. Pet bivših elektrikarjev dela v podjetju **Skat**, in skrbi za vzdrževanje Taluma. V tem podjetju dela pet delavcev. Bivše avtomehanične delavnice so se preoblikovale v podjetje **EHM**, v katerem dela pet delavcev.

Večina novoustanovljenih podjetij ima poslovne prostore najete od Taluma. Velik del svojega celotnega prihodka ustvarijo v poslovanju s Talumom. Poleg tega nova podjetja iščejo delo tudi zunaj Taluma. Tako postajajo nova razvojna jedra za razvoj podjetništva v Kidričevem in okolici.

Mehke metode za trajno presežne delavce

Če nova podjetja potrebujejo dodatne delavce, jih prav tako najprej poskušajo poiskati v Talumu ali med presežnimi delavci v tem podjetju. "To ni nikjer direktno zapisano, vendar pa gre za nekakšno moralno obveznost novih podjetij, saj jim je Talum pomagal na podjetniški poti," pravi Ivan Potočnik.

Sicer pa po besedah Ivana Potočnika v Talumu niso odpuščali trajno presežnih delavcev. "Število zaposlenih je Talum zmanjšal izključno z mehkimi metodami. Večjemu številu delavcev je podjetje omogočilo predčasno upokojitev. Tistim, ki so se odločili za samostojno dejavnost, je podjetje izplačalo 500.000 tolarjev odpravnine. Sredstva za odpravnine je zagotovilo s pomočjo republiškega razvojnega sklada in ministrstva za delo. Trenutno lahko dobijo odpravnino samo invalidni delavci, ki se odločijo za samostojno dejavnost."

Potem ko so vse dejavnosti, ki niso neposredno povezane s proizvodnjo aluminija, organizirali v samostojna podjetja, je v Talumu ostalo okoli 1100 zaposlenih. V vseh podjetjih na lokaciji bivše Tovarne glinice in aluminija pa je zaposlenih okoli 1600 delavcev.

"Talum ima več delovnih enot. Srce podjetja so delovne enote Elektroliza (hala B in C), Livarna (I.,II., III.) in Predelava. V Elektrolizi proizvajajo primarni aluminij, v Livarni vlivajo klasične in druge polizdelke iz aluminija, v Predelavi pa proizvajajo polizdelke - v enem obratu proizvajajo zlasti izparilnike za izvoz, v drugem pa rondelice, iz katerih kasneje vlečejo aluminijaste tube," pojasnjuje Potočnik. "Poleg tega delujejo v okviru Taluma še obrati za vzdrževanje, za promet (gre zlasti za notranjo logistiko), za zagotavljanje kakovosti in za ekološki razvoj. Zelo pomemben je obrat za promet, saj Talum uvaža velike količine glinice od norveškega partnerja, ki podjetju pomaga tudi pri prodaji aluminija na svetovnem trgu. Norveški partner se zanima tudi za sovlaganje v Talum."

Ali so potemtakem delavci v Talumu zadovoljni, da je podjetje prešlo v last Sklada Republike Slovenije za razvoj? "Talum je šel med prvimi v republiški razvojni sklad. O tem je na predlog poslovodstva takrat odločal delavski svet. Sindikalisti v zvezi s tem takrat nismo sprejeli nobenega stališča, saj smo menili, da gre za strokovno vprašanje. Dejansko pa nas delavcev niti ne zanima, kdo je lastnik podjetja - važno je, da podjetje spoštuje pravice, ki jih delavcem dajejo zakoni in kolektivne pogodbe," pravi predsednik konference Skei v Kidričevem. "Odkrito pa je treba povedati, da je republiški razvojni sklad po oceni večine delavcev odigral pri sanaciji Taluma zelo pozitivno vlogo. Zelo pomembno je, da je sklad oblikoval v Talumu dober in sposoben vodilni tim. S predstavniki sklada smo se sindikalisti doslej sestali samo enkrat v 1994 letu, sicer pa vsa odprta vprašanja rešujemo z vodstvom Taluma. Tudi to dokazuje, da ima Talum sposobno in kompetentno vodstvo. Delavci zamerimo skladu samo to, da ni poskrbel za pobot terjatev z Elektrogospodarstvom. Sedaj vsi občutimo posledice starih in neplačanih računov za elektriko."

Plače večje kot v kolektivni pogodbi

Kako v Talumu spoštujejo pravice delavcev? "Delavci prejemamo plače po kolektivni pogodbi. Trenutno so plače celo za 1,2 odstotka višje od ravni, ki je določena s kolektivno pogodbo. Najbolj pomembno pa je, da plače prejemamo redno od 10. do 14. v mesecu za pretekli mesec. V vseh teh letih se je samo enkrat zgodilo, da smo prejeli plače z enotedenskim zamikom," pravi Ivan Potočnik.

To se v kovinski in elektroindustriji na Štajerskem sliši kot pravljica! "Za delavce Taluma to ni pravljica. Prav tako pa je treba povedati, da delavci v Talumu tudi ne delajo v pravljičnih razmerah, saj je delo v našem podjetju izredno težko in zahtevno."

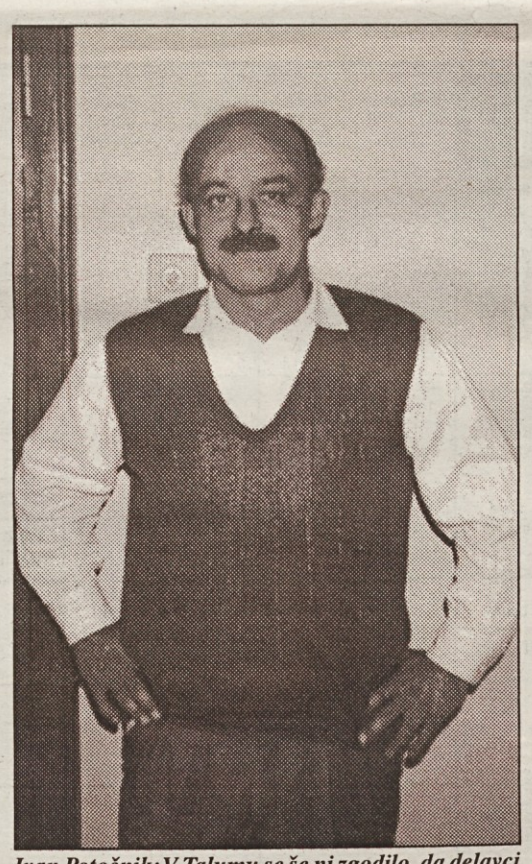

Ivan Potočnik: V Talumu se še ni zgodilo, da delavci ne bi pravočasno prejeli plač.

Sicer pa si Skei v Talumu in v vseh drugih družbah, ki delujejo na isti lokaciji, prizadeva za podpis podjetniške kolektivne pogodbe. "V Talumu smo pri izračunavanju plač ohranili stari točkovni sistem, ki ima svoje prednosti in tudi slabosti. Problemi nastajajo zlasti pri ocenjevanju uspešnosti, saj so ocene uspešnosti zlasti zaradi subjektivnih dejavnikov redko realne. V zvezi z ocenjevanjem uspešnosti pa obstaja pri nas še en problem: stimulacije zaradi blokiranega žiro računa niso bile izplačene že dve leti. Tudi to je ena izmed posledic tega, da Talum še nima poravnanih vseh računov za električno energijo. Zanimivo pa je, da je bila eskalacijska lestvica za dvig plač, ki jo je moral Talum v zadnjem času uporabljati zaradi blokiranega žiro računa, ugodnejša kot dvig plač po kolektivni pogodbi."

Koliko potemtakem zasluži povprečen delavec v Talumu? "Elektrolizer s četrto stopnjo izobrazbe, ki dela v štirih izmenah in ima okoli 20 let delovne dobe, zasluži mesečno okoli 85.000 tolarjev. Pri tem je treba upoštevati, da je delo na večini delovnih mest v Talumu izredno težko. Sicer pa so povprečne plače v Talumu nekoliko večje, ker v podjetju sploh ni sistematiziranih delovnih mest za prvi tarifni razred," pojasnjuje Potočnik.

Delavci Taluma so lani prejeli regres v višini 102.000 tolarjev v dveh delih v gotovini. "V bonih delavci Taluma še nikoli nismo dobili nobenega plačila," pravi Potočnik. "Vodstvo podjetja nam je obljubilo, da bomo tudi letos dobili regres v dveh delih v gotovini - maja in junija."

Delavci Taluma imajo zelo dobro organizirano tudi prehrano med delom. "Delavci lahko izbiramo med toplim in hladnim obrokom malice, prav tako pa imamo na voljo dva dietna menuja. Zato velika večina delavcev malica v tovarni, kar je zagotovo za zdravje delavcev koristno."

Talum delavcem omogoča tudi letovanje po ekonomskih cenah. "Delavci lahko letujejo v Červarju in Nerezinah, kjer imamo apartmaje. Žal pa v našem domu v Crikvenici, ki ima okoli 50 ležišč, še vedno bivajo begunci. Zadnji čas je, da se tudi slovenska vlada začne bolj zanimati, kaj se dogaja s premoženjem slovenskih podjetij in sindikatov v hrvaškem Primorju."

Delavci zaupajo sindikatu

Med delavci v Talumu in drugih družbah na isti lokaciji je 1220 članov Skei. "Kljub temu, da se je sindikalna članarina dvignila, se število članov sindikata ni zmanjšalo," pravi Ivan Potočnik. "Verjetno je to zaradi tega, ker nudi Skei v Kidričevem članom tudi veliko ugodnosti. Če je član Skei več kot dva meseca bolezensko odsoten, ga obišče delegacija našega sindikata in mu ob tej priložnosti izroči tudi 3000 tolarjev. Člane, ki so v staležu, obiščemo tudi peti in sedmi mesec. Vsakemu članu, ki se upokoji, da Skei darilo v vrednosti 6000 tolarjev. Članice, ki rodijo, obišče delegacija Skei in jim podari darilo ali bon v višini 12.000 tolarjev. Vsako pomlad dobi vsak član Skei od svojega sindikata 1000 tolarjev za družabno srečanje, na koncu leta pa še 1000 tolarjev za silvestrovanje s prijatelji in sodelavci."

Skei v Talumu razpolaga tudi s skladom tovariške samopomoči. Vanj vsak član prispeva mesečno 120 tolarjev. Sredstva sklada uporabljajo izključno za solidarnostno pomoč ob smrti člana oziroma njegovega zakonskega partnerja, iz tega sklada kupujejo tudi vence za delavce in upokojence Taluma.

V Talumu deluje tudi blagajna vzajemne pomoči, v katero se člani Skei včlanjujejo prostovoljno. Vsak član plača mesečno v blagajno 200 tolarjev, če potrebuje, pa lahko iz nje dvigne 40.000 tolarjev brezobrestnega kredita za pet mesecev.

"Člani Skei v Talumu smo tudi soustanovitelji Delavske hranilnice. V njenem ustanovitvenem kapitalu imamo skupno štiri milijone tolarjev in smo po velikosti četrti lastniki," pravi Ivan Potočnik. "Poslujemo preko Delavske hranilnice. Menim, da bi bilo zelo koristno, če bi vsi sindikati poslovali preko te hranilnice in če bi preko nje zbirali tudi članarino."

Skei v Talumu skrbi tudi za dodatno zdravstveno zavarovanje svojih članov in njihovih družinskih članov s popustom. "Trenutno je preko nas dodatno zdravstveno zavarovanih okoli 1600 delavcev in njihovih družinskih članov," pojasnjuje Ivan Potočnik. "Za to ugodnost vlada med delavci veliko zamimanje."

Svet delavcev že deluje

Delavci Taluma že lep čas sodelujejo tudi pri soupravljanju podjetja. "Takoj po sprejemu zakona o soupravljanju delavcev smo v Talumu izvolili 13-članski svet delavcev, ki že opravlja svoje funkcijo. Svet delavcev dobro deluje, še zlasti pa skrbi za ustrezne pogoje dela in za spoštovanje delavskih pravic," poudarja Ivan Potočnik. "Svet delavcev zelo dobro sodeluje tudi s sindikatom kovinske in elektroindustrije v podjetju. Verjetno je tudi zaradi tega sodelovanje med vodstvom podjetja in sindikatom kovinske in elektroindustrije v podjetju skrajno korektno."

Kako pa je z lastninskim preoblikovanjem Taluma? "Čeprav ima Talum že prvo soglasje za lastninsko preoblikovanje, se v zadnjem času stvari počasi premikajo naprej. Zaradi tega je večina delavcev svoje certifikate že vložila drugam. Tako bomo delavci samo okoli 10-odstotni lastniki Taluma na račun premalo izplačanih plač, ki jih bomo spremenili v kapitalski delež," pojasnjuje Ivan Potočnik.

Talum je torej bil in ostaja gigant na področju kovinske in elektroindustrije na Štajerskem. Krizne čase je preživel tudi zaradi tega, ker so se za njegov obstoj in razvoj zavzemali delavci, organizirani v Skei.

Tomaž Kšela